

בית משפט השלום בעכו

ת"א 56659-02-16 בקר עמיעד אגודה שיתופית חקלאית בע"מ ואח' נ' כפר כורזים ואח'

לפני כבוד השופטת אביגיל זכריה

התובעת: בקר עמיעד אגודה שיתופית חקלאית בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד באר

נגד

הנתבעים: 1. כפר כורזים אגודה שיתופית להתישבות חקלאית תירותית ותעשייתית בע"מ
2. כלל חברה לביטוח בע"מ
שתיהן על ידי ב"כ עו"ד זקס משרד עו"ד תגר

3. יהל ציונית רוון
ע"י ב"כ עו"ד שאוליאן

4. הראל חברה לביטוח בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד בר אילן

5. דוד תמיר
ע"י ב"כ עו"ד בר צבי

נגד

הנתבע 5 ושולח ההודעה לצד
ג': דוד תמיר

נגד

צדדי ג': 1. יהל ציונית רוון
2. הראל חברה לביטוח בע"מ

נגד

הנתבעת 3 ושולחת ההודעה
לצד ג': יהל ציונית רוון

נגד

צדדי ג': 1. כפר כורזים אגודה שיתופית להתישבות חקלאית תירותית ותעשייתית בע"מ
2. כלל חברה לביטוח בע"מ

3. הראל חברה לביטוח בע"מ

4. דוד תמיר

ספרות:

אריאל פורת, נזיקין (כרך א, 2013) ירון אליאס, דיני ביטוח (מהדורה שנייה, 2009)

חקיקה שאוזכרה:

פקודת הנזיקין [נוסח חדש]: סע' 35, 36, 39

חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981: סע' 68

פקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971: סע' 54

פסק-דין

מבוא

1. בפניי תביעה כספית/נזיקית שהוגשה על ידי התובעת כנגד הנתבעות בגין נזקים שנגרמו לשטח מרעה שבחזקתה בעקבות שריפה שפרצה ביום 7.6.13. הנזק הועמד בכתב התביעה על סך של כ - 413,000 ₪ בהתאם לחוות דעת שמאית שצורפה.

התובעת טוענת שכל הנתבעים המפורטים בכתב התביעה המתוקן הינם בעלי דין דרושים בהליך הנושאים בחבות לנזיקה, אם ביחד ואם לחוד, כשיעור כזה או אחר מכוח הנתונים הבאים: הנתבעת 1 היא המחזיקה במקרקעין בתחומם עברה האש עד הגיעה לשטח המרעה של התובעת; הנתבעת 2 היא המבטחת של הנתבעת 1 ביחס לנזקי צד שלישי; הנתבעת 3 היא הבעלים ו/או המחזיקה של הבית ממנו החלה השריפה על פי הטענה וממנו התפשטה; הנתבעת 4 היא המבטחת של הנתבעת 3; הנתבע 5 הינו מי ששכר חלק מהבית של הנתבעת 3 ולטענת התובעת הצית מדורה שגרמה לשריפה המדוברת.

2. כל הנתבעים כפרו בחבות ובנזק.

חלק מהנתבעים שלחו הודעות צד שלישי כנגד נתבעים אחרים בהליך וההליכים התבררו יחדיו. על אף ניסיונות חוזרים ונשנים מתחילת ההליך ועד סופו לא עלה בידי הצדדים להגיע להסכמה כלשהיא והתיק נשמע עד תום. בין לבין הוגשו בקשות ביניים שונות לעניין הגשת ראיות וזימון עדים שונים והתיק מדבר בעד עצמו.

3. הערה דיונית מקדמית:

בנסיבות תיק זה, על היקפו ומורכבותו, יש להדגיש כבר בפתח פסק הדין מספר נקודות דיוניות, שהיו לכאורה אמורות להיות מובנות מאליהן:

■ בשל ריבוי הצדדים והטענות נראה כי לא יהיה מנוס מהרחבת היריעה במידה כזו או אחרת ואולם ההתייחסות תהיה לעיקר טענות הצדדים ולרכיבים העיקריים בחקירות העדים השונים, שחלקן היה כלל לא רלבנטי ולא קביל. משכך, כל טענה המהווה חלק מגדר המחלוקת (דהיינו הועלתה בכתבי הטענות ובהם בלבד) שמי מהצדדים ימצא כי לא נדונה - יש לראותה כטענה שנדחתה.

■ לא יידונו טענות המגלמות הרחבת חזית של מי מהצדדים ביחס לכתבי הטענות שהוגשו בהליך שהם, והם בלבד, מתווים את גדר המחלוקת. לא אדרש לטענות המגלמות הרחבת חזית אם במסגרת תצהירים מטעם הצדדים ובוודאי במסגרת חקירות העדים וסיכומי הצדדים, שמרביתם היו נגועים בכך.

■ בתיק ישנו היקף נרחב של עדויות סברה, שמועה ועדויות שבמומחיות שלא מפי מומחה לדבר (לרבות ב"כ, בעלי דין ועדים) הן בתצהירים והן בעדויות וכתבי הסיכומים. לא תתקבל שום עדות שלא מפי המומחה לדבר או טענה שהייתה טעונה חוות דעת שבמומחיות והדברים נכונים בעיקר ביחס לסוגיית מקור השריפה, מוקד השריפה, התפתחותה וכיו"ב. כך גם לעניין הסתמכות על נתונים שהם במישור המשפטי נתונים מפי השמועה לרבות סרטונים, כתבות בעיתונות וכל נתון אחר שהועלה על ידי עדים שאינו במסגרת ידיעתם האישית ובכפוף לסוגיית המומחיות עליה כבר עמדתי. זאת בין שמסמכים אלה צורפו לתצהירים ובין שלא. עצם צירוף ראיה לא קבילה לתצהיר אינו הופך את הראייה לקבילה. למותר לציין ששאלות ב"כ הצדדים אינן ראיות בהליך אלא תשובות העדים בלבד. גם ההתייחסות לעדויות תיעשה בהיקף הנדרש להכרעה בלבד ועל פי מידת הרלבנטיות לליבת המחלוקת.

■ ההכרעה בתיק תיגזר בין היתר על הראיות שהובאו על ידי הצדדים ובהתאם לנטלי ההוכחה המוטלים עליהם או על מי מהם על פי להוראות הדין וסוג הנזק - שהוא נזק שמקורו כאמור באש. זאת נוכח הוראת סעיף 39 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש) ככל שיימצא כי יש להחילו על הנתבעים/צדדי ג', כולם או מקצתם.

תמצית טענות הצדדים בתביעה העיקרית

4. התובעת טוענת בכתב התביעה המתוקן שביום 7.6.13 פרצה שריפה בשטחי המרעה של התובעת הסמוכים ליישוב כורזים אשר בערה במשך שעות ארוכות ונדרשה לאמצעי כיבוי רבים ומגוונים. התובעת טוענת כי בחקירה שנערכה בסמוך לשריפה על ידי חוקר שריפות מטעם שירותי הכבאות (מר אבי חיון) עלה כי הנתבע 5 ערך מסיבת יום הולדת במהלכה הודלקה מדורה בחצר הבית. עוד נטען שמהחקירה עלה כי המדורה לא כובתה כראוי והאש התפשטה מאזור המדורה אל מקרקעי הנתבעות 1 או 3, משם אל בין הבתים של הנתבעת 1 ולאחר מכן לשטחי המרעה של התובעת.

התובעת טוענת לאחריותה של הנתבעת 3 מכוח המשך החזקתה בנכס (יחד עם הנתבע 5) והשימוש המשותף שלה ושל הנתבע 5 במקרקעין.

לעניין הנתבעות 1, 2 נטען כי רשלנותן של אלה הביאה לכך שלא ניתן היה להכיל את האש בשלבים מוקדמים יותר בשל אי נקיטת אמצעי זהירות מתאימים בתחומי היישוב לדוגמת פסי בידוד אש וכיו"ב.

התובעת טוענת להעברת הנטל אל כתפי הנתבעים לפי הוראות סעיף 39 לפקודת הנזיקין וכן מכוח הכלל שעניינו "הדבר מדבר בעד עצמו".

עוד נטען לחבות מכוח עוולת הרשלנות מחמת הפעולות והמחדלים המפורטים בסעיף 15 לכתב התביעה לרבות אי נקיטת אמצעי זהירות מתחייבים דוגמת דילול צמחייה, ניכוש שדות קוצים; סילוק חומרי בעירה שונים; אי נקיטת אמצעים למניעת התפשטות האש; אי כיבוי ראוי של המדורה ועוד.

לעניין חבות הנתבעת 4 טוענת התובעת כי בהינתן הוראות הפוליסה והכיסוי הביטוחי הנדון בה הרי שעל הנתבעת 4 לפצותה בגין הנזקים שנגרמו לה. לעמדתה, טענות הנתבעת 4 לעניין אי מתן כיסוי ביטוחי אינן מתקיימות בנסיבות העניין.

לעניין שיעור הנזק צירפה התובעת הוות של שמאי לפיה הועמדו נזקיה על סך של 413,390 ₪ ערב הגשת התביעה.

5. הנתבעות 1 ו- 2 כופרות בחבות ובנזק בכתב הגנתן מיום 4.5.16.

הנתבעות 1 ו- 2 טוענות ביחס לכתב התביעה המקורי כי התובעת מעלה טענות עובדתיות סותרות בנושא אופן התפשטות האש, וכי בכל מקרה האש האמורה לא התפשטה דרך שטחים המצויים כבעלות הנתבעת 1 או בשליטתה וכי לא עלה בידי התובעת להצביע על נתון המורה אחרת.

עוד ציינו כי התובעת לא הגישה תביעתה כנגד המחזיק במקרקעין ועל כן לא יכולה להיות כל טענה ביחס לנתבעות 1, 2.

לעניין הנזק נטען כי מדובר בנזק מוגזם שאין לו כל בסיס.

מעבר לכך נרשמה הכחשה כללית ביחס לטענות התביעה.

הנתבעות 1, 2 לא הגישו כתב הגנה מתוקן לאחר הגשת כתב התביעה המתוקן. ראוי לציין כבר בשלב זה כי בסיכומיה העלו הנתבעות 1 - 2 שורה של טענות עובדתיות חדשות שלא בא זכרן בכתב ההגנה מטעמן. התובעת עמדה על חלקן בסיכומי התשובה שלה ומצאתי שהצדק עמה. משכך, אין בכוונתי לדון בטענות עובדתיות חדשות שהועלו בתצהירי הנתבעות 1 - 2 או בסיכומיהן.

6. הנתבעת 3 כופרת בכתב הגנתה מיום 26.1.17 בעובדות הנטענות בכתב התביעה לעניין נסיבות פרוץ האש והתפשטותה. עוד טוענת להעדר יריבות בינה ובין התובעת כשים לב לנסיבות השריפה המתוארות ולמעמדה בנכס באותו מועד. הנתבעת 3 כופרת בנוק ובשיעורו וטוענת לאשם תורם מצד התובעת בשל אי נקיטת אמצעי זהירות מתחייבים בשטח המרעה לרבות פסי בידוד בין החלקות, וכי אחריותה, אם קיימת, הינה מינימאלית ובכל מקרה צריכה להיות מכוסה על ידי הנתבעת 4, שהינה המבטחת. בנוסף שלחה הנתבעת 3 הודעת צד ג' כנגד כל הנתבעים האחרים בהליך.

7. הנתבעת 4 טענה בכתב ההגנה מיום 24.1.17 שכל טענותיה כנגד מתן הכיסוי הביטוחי לנתבעת 3 כוחן יפה גם ביחס לתובעת לרבות אי קיום תנאי הפוליסה, אי קיום הוראות הדין, מגבלות הכיסוי וחבות המבוטח, היעדר כיסוי לחבות חוזית וכו'. במקביל טוענת הנתבעת 4 כי כל טענה שיש לנתבעת 3 כנגד התובעת כוחה יפה גם במישור היחסים שבין התובעת והנתבעת 4. עוד טענה הנתבעת 4 לנוק ראייתי ושיהוי כשים לב למועד הגשת התביעה אל מול מועד האירוע וכפרה בנוקי התובעת, שיעורם ודרך הוכחתם.

8. הנתבע 5 כופר בכתב ההגנה מיום 9.2.17 בחבות ובנוק. הנתבע 5 טוען כי דין התביעה כנגדו להיות מסולקת על הסף מטעמים של העדר יריבות, העדר עילה, חוסר תום לב, שימוש לרעה בהליכי משפט ושיהוי ניכר. לגופו של עניין טוען הנתבע 5 כי אין כל קשר בין המדורה, שאותה הדליק ואף כיבה, ובין השריפה בשטחי התובעת וכי אין בדו"ח חוקר השריפות כדי לשנות מקביעה זו. לעמדתו נקט בכל אמצעי הזהירות הנדרשים עובר להדלקת המדורה ועד לכיבויה המלא באופן שיש בו כדי למוטט כל קשר סיבתי בין המדורה ובין השריפה.

הנתבע 5 כופר גם הוא בנוקי התובעת, דרך הוכחתם ויתר הטענות הרלבנטיות לעניין. עוד שלח הנתבע 5 הודעת צד ג' כנגד הנתבעות 3, 4.

תמצית טענות הצדדים בהודעות צד ג'

9. בתיק הוגשו שתי הודעות צד ג':

הראשונה הוגשה על ידי הנתבע 5 כנגד הנתבעות 3, 4 ביום 9.2.17 על מלוא סכום התביעה. הנתבע 5 טען בהודעה כי על פי ההסכמה שבינו ובין הנתבעת 3, המגולמת בהסכם השכירות שנחתם בין הצדדים, התחייבה הנתבעת 3 לבטח את המושכר מפני כל נזק שייגרם לצד ג'. הנתבע 5 טוען כי ככל שיחויב בסכום כלשהוא לטובת התובעת הרי שמדובר בחיוב שהיה אמור להיות מכוסה במסגרת אותה פוליסה. עוד נטען כי כל חיוב שיוטל על הנתבע 5 במישורין יגלם הפרה של חוזה השכירות שבין הצדדים, ועל כן הנתבעת 3 תהיה חבה כלפיו גם במישור החוזי.

הנתבעת 3 בכתב הגנתה להודעת צד ג' מיום 6.9.17 חזרה על טענותיה מכתב ההגנה בתביעה העיקרית והכחישה את כל הנטען בהודעה. לגופה של הודעה טענה בתמציתיות כי היא ערכה ביטוח לנכס כנדרש ממנה על פי החוזה שבין הצדדים ועל כן לא ניתן לקבוע קיומה של הפרה כלשהיא מצדה במישור החוזי. עוד טענה לאשמו המוחלט והבלעדי של הנתבע 5.

הנתבעת 4 טענה בכתב הגנתה להודעת צד ג' כי לא הייתה כל התקשרות בינה ובין הנתבע 5 ועל כן הנתבע 5 אינו יכול לעתור לקבלת סעד כנגדה מאחר והוא אינו כמעמד של "מבוטח". עוד טענה כי הנתבע 5 מעלה טענות עובדתיות סותרות במוכן זה שהוא מעמיד עצמו הן כמעמד של "מבוטח" והן כמעמד של "צד ג'" ביחס לאותה פוליסה ממש. עוד נטען להתיישנות וטענות נוספות ככל שייקבע כי ישנו קשר משפטי כלשהוא על פי חוק חוזה ביטוח בין הנתבע 5 וחברת הראל.

10. הודעת צד ג' השנייה הוגשה על ידי הנתבעת 3 ביום 15.2.17 כנגד כל הנתבעים האחרים (לרבות נתבעים שכבר נמחקו מההליך) והועמדה על סך של 300,000 ₪ (סכום שאינו מגלם את מלוא סכום התביעה העיקרית).

לעניין הנתבעות 1 - 2 טענה הנתבעת 3 כי התרשלו בתחזוקת השטחים/השדות ולא דאגו לכיצוע "פסי אש" או נקיטת אמצעי זהירות מתאימים אחרים.

לעניין חברת הראל טענה הנתבעת 3 כי ברשותה פוליסת ביטוח מתאימה שיש בה כדי לכסות את חבותה - אם תיקבע בתביעה העיקרית - ועל כן על המבטחת לשאת בכך.

לעניין הנתבע 5 טענה הנתבעת 3 כי בהיותו הגורם שהצית את המדורה הרי שהוא חייב בפיצוי התובעת על נזקיה ככל שיוכחו וכי חובתו זו נפרשת גם כלפי הנתבעת 3 במישור ההסכמי בהתאם ללשון חוזה השכירות שבין הצדדים ומבלי לפגוע בחיובו הנפרד והעצמאי.

כל הנתבעים בהודעה כפרו בחבותם על פי ההודעה וחזרו בעיקר על טענותיהם מכתבי הטענות כתביעה העיקרית שכבר פורטו.

תיאור ההליכים בתיק

11. לאחר השלמת הגשת כל כתבי הטענות, הוגשו תצהירים וחוות דעת מטעם הצדדים. מטעמי נוחות ההתייחסות לצדדים תהיה על פי התביעה העיקרית וזאת גם בהתייחס לטענותיהם בהודעות צד ג' השונות. משלא עלה בידי הצדדים להגיע להסכמה כלשהיא, לרבות הסכמה דיונית או באמצעות גישור, נשמעו מלוא הראיות בתיק.

מטעם התובעת הגישו חוות דעת/תצהיר והעידו:

רשף אבי חיון - חוקר דליקות שערך חוות דעת של מומחה לעניין הדלקה מטעם שירותי כבאות והצלה גליל עליון מערבי - מדור חקירת דלקות; מר דני עלי - אחד מבעלי התובעת; מר אייל שפירא - שמאי מטעם התובעת.

מטעם הנתבעות 1 - 2 הגישו חוות דעת/ תצהיר והעידו:

גב' אסנת חיות - יו"ר ועד האגודה כפר כורזים; מר יצחק יהודה - שמאי /אגרונום; מר יצחק אברבוך - שמאי/מודד.

מטעם הנתבעת 3 הגישה תצהיר והעידה: הנתבעת 3.

מטעם הנתבעת 4 הוגשו מסמכים בלבד.

מטעם הנתבע 5 הוגשו תצהירים על ידי: הנתבע 5 בעצמו; אמו של הנתבע - גב' ללי תמיר; שתי עדות נוספות - גב' מזרחי וגב' אשכנזי. על חקירתה הנגדית של גב' אשכנזי ויתר ב"כ התובעת מבלי שהדבר יהווה הסכמה לתוכן הדברים (עמ' 92 לפרוט').

לאחר שמיעת הראיות, הוגשו סיכומי הצדדים והתיק בשל למתן פסק דין.

תמצית ההכרעה

12. לאחר עיון בכתבי הטענות, בתצהירים, במסמכים וחוות דעת שהוגשו לתיק ושמיעת העדים מטעם הצדדים - דין התביעה העיקרית להידחות ביחס לנתבעות 1, 2 ולהתקבל חלקית ביחס לנתבעים 3 - 5 כפי שיפורט להלן.

דין הודעת צד ג' מטעם הנתבע 5 להידחות כולה.

דין הודעת צד ג' מטעם הנתבעת 3 להתקבל ביחס לנתבעת 4 (חברת הראל) ולהידחות ביחס ליתר הנתבעים.

להלן הנימוקים.

הראיות שהובאו לעניין מקור השריפה

13. נוכח היקף המחלוקת והצדדים לה, הרי שתחילה תיבחן סוגיית מקור האש ומיקומה ולאחר מכן תיבחן האחריות על פי נטלי ההוכחה המשתנים בין הנתבעים השונים ובין עצמם. אין מחלוקת בין הצדדים כי הנזק שנגרם למרעה התובעת הוא נזק שנגרם על ידי אש ובכך מתמלא אחד התנאים המקדמיים להחלת סעיף 39 לפקודת הנזיקין בכפוף להוכחת ההחזקה/בעלות.

עיקר המחלוקת נסבה על השאלה מה היה מקור אותה אש - האם מקורה מהשטח שבחזקת הנתבעים 3 ו/או 5 וליתר דיוק: כפועל יוצא ממדורה שהודלקה באותו שטח ערב השריפה או שמא מכיוון אחר בכלל שאין בו כדי להטיל אחריות על מי מהנתבעים. כשלב שני, ככל שייקבע כי האש אכן מקורה בשטח המוחזק על ידי הנתבעים 3 ו/או 5 או מי מהם, הרי שהנטל יעבור אליהם להראות האם יש בכך כדי להטיל חבות על הנתבעים או מי מהם על פי הנסיבות, אמצעי הזהירות הראויים, נטלי ההוכחה החלים על העניין וכו'.

14. הראייה העיקרית עליה מבקשת התובעת להסתמך היא חוות דעתו של חוקר השריפות מר אבי חיון (להלן - המומחה) שנערכה בסמוך לאחר האירוע. על אף קיתונות הרותחים (או הצוננים במקרה זה) ששפכו ב"כ כל הנתבעים על חוות דעתו של המומחה ועדותו בפניי, הרי שאני כשלעצמי מצאתי כי מדובר בחוות דעת אובייקטיבית, מקצועית, מבוססת על נתונים מהשטח, שנערכה בזמן אמת על ידי איש מקצוע נטול פניות, והעיקר: חוות הדעת היחידה שהוגשה בתיק מטעם מומחה לחקירת שריפות ועדות מומחה יחידה לעניין זה.

מבלי לזלזל בידענותם האישית הנטענת של רבים מהעדים והגורמים המעורבים בהליך שבפניי, כעולה מעדויות, תצהירים וסיכומים בכל הנוגע להצתת אש, מוקדי אש, אופן התפשטות אש וגיצים, כיווני הרוחות, מפת השטח ומזג האוויר כמועד השריפה הרי שעם כל הכבוד מדובר בנושאים שהינם נושאים שבמומחיות.

אין מדובר בנושאים המהווים ידיעה שיפוטית וברי כי אין מדובר בנושאים שיכולים להיות בידיעה רגילה של עדים שאינם מומחים לדבר, גם אם הם מדליקים מדורות לעיתים תכופות או מלמדים אחרים לעשות כן. האם הנתון כי אדם נוהג ברכבו מדי יום או מלווה נהג חדש הופך אותו למכונאי רכב בעת הצורך?

אף אחד מהנתבעים לא הביא מומחה מטעמו לסוגיות הנטענות או אפילו לצורך בחינת חוות דעתו של מר חיון וסתירת הנתונים העומדים בבסיסה והתמונות שהוגשו במסגרתה, מבלי שהונח שום

הסבר למחדל זה. ככל שהנתבעים סברו כי די בחקירת המומחה כדי למוטט את חוות דעתו הרי שבוודאי שזכותם הייתה לפעול כן. אני כשלעצמי לא סברתי כך. עצם היות חוות הדעת תמציתית אין הדבר אומר כי היא אינה מבוססת מקצועית או שגויה. גם אם היו נתונים חסרים לשיטת הנתבעים בחוות הדעת הרי שהמומחה הוסיף ופירט את הדברים להנחת דעתי במסגרת חקירתו הנגדית הממושכת באופן בהיר וברור באופן שחקירתו הנגדית אך ביססה את חוות דעתו ותמכה בה.

ככל שהמומחה מצא במסגרת מומחיותו בהיותו במקום בזמן אמת כי מוצא השריפה הוא במדורה שהודלקה על ידי הנתבע 5 הרי שלא ברור מדוע יש צורך בתילי תילים של מילים על מנת לבסס קביעה מקצועית זו. ובהשאלה ממקור אחר: א' היא א'.

המומחה הסביר בחקירתו בפניי את תהליך העבודה לקראת הכנת חוות דעת לפיו הוא מגיע למקום האירוע, מצלם תמונות שיש בהן לדעתו כדי להצביע על מוקד השריפה ועל אופן התפשטותה, גובה עדויות במקרה הצורך מאנשים רלבנטיים ומבעלי המקום. העד הסביר עוד כי לאחר ביקורו במקום ועל פי הממצאים שמצא ואסף, הגיע הוא לכלל מסקנה כי מוקד השריפה במקרה זה היה במדורה שהודלקה על ידי הנתבע 5 (אשר הייתה תחומה במעגל אבנים ובסמוך אליה מחצלת) וממנו התפשטה הלאה בשים לכווני הרוח באותו מועד, תוואי השריפה ועוד. המומחה הצביע על תמונות שצילם שיש בהן כדי להדגים את הנתון לרבות סיגריה שהייתה במקום ועשן שעוד היתמר מהאזור כמועד צילום התמונה על ידו כמועד ביקורו שהיה בשעות הצהריים של אותו יום:

- ש. מפנה אותך לסעיף 2 תיאור הזירה. איך קבעת את מוקד השריפה? יש הטוענים שהשריפה הגיעה מכיוון השדות לבית.
- ת. אני מפנה לתמונה האחרונה בדף התמונות איפה שהמחצלת (תמונה מס' 12). רואים שהעשן ממערב למזרח אחרת אם השריפה הייתה ממזרח למערב הייתה שורפת את כל העצים והישוב. זו התפשטות השריפה. מוקד השריפה הוא נמצא במקום החריכה. מוקד השריפה הוא כמו שמופיע בשתי התמונות התחתונות בעמוד מס' 7 לחוות הדעת (תמונות 13 – 14). מקום החריכה ומוקד השריפה זה אותו דבר. זה המקום שהתחיל. הם ישבו. צילמתי סיגריה שהם עישנו (תמונה מס' 10). בתמונה מס' 8 רואים ממש את העשן וכיוון העשן. בתמונה מס' 10 רואים את הסיגריה שמצאנו במקום.
- ש. אתה צילמת את התמונות?
- ת. כן.
- ש. צילמת אחרי שהשריפה כובתה?
- ת. השריפה כובתה אבל עדיין היה עשן שיצא מאותו מוקד שריפה ורואים את זה בתמונות מס' 11 ו-12 לדוגמה. כל התמונות שרואים עשן זה עשן שיצא מכיוון מוקד השריפה והתפשט.

- ש. הקריאה התקבלה בשעה 13.23. אתה הגעת לזירה בשעה 14.49. אז אתה צילמת את התמונות אחרי 14.49 ?
- ת. אני הייתי שם עד שעה מאוחרת, עד 18.15.
- ש. האם צילמת אחרי 14.49 ?
- ת. אחרי כיבוי השריפה של הכבאים. הייתי שם במהלך פעולות הכיבוי. רואים את הכבאית בתמונה השנייה בתמונה מס' 9. הייתי שם עד שעה מאוחרת.
- ש. האם נעשו עולות חקירה לשלול מוקדי שריפה נוספים ?
- ת. זה לא שריפת מבנה. התמקדתי במוקד ומשם אני מתחיל את החקירה לא הייתה שום שריפה אחרת במקום".

במסגרת חקירתו הנגדית על ידי ב"כ הנתבעים השונים הוצגו טיעונים שונים אם במסווה של עובדות, ואם במסווה של תזות שונות בשאלותיהם שלא היה להן כל תימוכין בראיות קבילות שהובאו וזאת לעניין כיוון השריפה, קיומה של שריפה מקבילה אחרת וכו'. על אף שהמומחה עמד יפה בחקירתו הנגדית ביחס לפרמטרים המקצועיים הרי שמצאתי לחזור ולציין כי לשאלות עצמן - ככל שלא הונח מסד עובדתי ראוי להצגתן וכזה לא הונח - אין כל משקל ולא הובאו ראיות קבילות שיש בהן כדי לתמוך בתזות שהוצגו או למוטט את עמדת המומחה.

עוד יצוין כי אין במקרה זה כל רלבנטיות לשאלות אודות היכרותו הקודמת של המומחה עם מי מבעלי התובעת ואך טבעי בעיניי כי באזור כפרי מהסוג המתואר ובשים לב לתדירות הדליקות הנשענת תהיה היכרות בין הצדדים. ככל שמי מהצדדים מצא כי יש בכך טעם לפגם הרי שאין אני שותפה לתחושה זו.

אין בכוונתי להידרש לשאלות לעניין האמצעים הטכניים שלעמדת מי מהצדדים נדרש להם המומחה בחקירת דוגמת מטר או מד זווית. עם כל הכבוד, ועל מנת שלא לפגוע שלא לצורך בכבודו של ב"כ הרלבנטי, הרי שכפי שהמומחה העיד יפה הרי שאין הוא מצופה למדוד בסרט מדידה את שטח השריפה שכילתה מאות דונמים והדברים מדברים בעד עצמם.

העד הסביר יפה את מסקנותיו לעניין כיוון השריפה והסביר את סוגיית אופן "נפילת הקוצים". עוד הסביר את נושא הגיצים ויכולתם "לדלג" בסיוע הרוח מאזור לאזור גם בחלוף שעות ממה שיכול להיחשב על ידי מאן דהוא כמועד "כיבוי" המדורה. עוד עמד המומחה על דעתו בחקירתו הנגדית הממושכת לעניין מוקד השריפה שהוא גם מקור השריפה וידע לתאר יפה את המקום, שהיה סמוך יחסית לבית והוגדר על ידו כחצר הבית. מדובר בתיאור שהינו סביר בעיניי ונתמך גם בתמונות שהוצגו על ידי החוקר. עצם הנתון כי שמות המחזיקים או הבעלים נמסרו על ידי גורם אחר ברורה מאליה מאחר ולא מצופה כי הוא עצמו יכיר אישית את בעלי הבתים השונים בהגיעו לחקור שריפה.

עוד הסביר כי הופנה ספציפית לבית הנתבעת 3 ו/או הנתבעת 5 על ידי המשל"ט וגורמי הכיבוי, שאחרת לא ברור כיצד היה יודע המומחה להגיע דווקא לאותו מקום ולא לאזורים אחרים. העד תיאר את מקום השריפה, צילם את מקור השריפה והסביר זאת בבירור ומצאתי לתת בעדותו המקצועית אמון מלא.

ההתפלגות המסוימת של ב"כ אחד הנתבעים בעניין זה לא גרעה ממהימנות עדותו ונחרצותו אלא אפשר ותרמה לה:

- ש. אין לך תשובה חד משמעית איך קרתה השריפה?
ת. יש לי תשובה חד משמעית, כתבתי בדו"ח. השריפה כתוצאה מהדלקה של אותו מוקד השריפה, כתוצאה מרוחות מערביות סביר להניח שעפו גיצים שהדליקו את כל הקוצים.
ש. מה ההבדל בין סביר להניח לבין בטוח?
ת. סביר להניח זה בטוח.

הסבריו בעניין זה היו ברורים ומשכנעים על אף האופן בו הוצגו לו חלק מהשאלות על ידי ב"כ הנתבעים השונים ועדותו הייתה מהימנה בעיניי.

גם בהמשך חקירתו הנגדית נשאל המומחה אודות אופן התפתחות השריפה, העברתה מהמוקד הראשוני, אופן זיהוי המוקד הראשוני וכו' על ידי ב"כ הנתבע 5 ותשובותיו המשיכו להיות ענייניות וטובות. גרסתו הראשונית, עליה עמד, לא נסתרה ולא הופרכה ולא הועלו נקודות חדשות בעלות נפקות מיוחדת. אין בכונתי להידרש למעין "ויכוחים" שהועלו בשאלות שלא היה כל תימוכין בראיות קבילות שהובאו. לדוגמא ועם כל הכבוד לב"כ הנתבע 5 הרי שניתן היה לראות בבירור לטעמי מהתמונות שהוצגו על ידי החוקר כי עולה עשן מהאזורים עליהם הצביע המומחה ועצם הכחשת ב"כ הנתבע 5 את הנתון שגם בית המשפט רואה כמו עניו - אין בה כדי להעלות או להוריד.

לא מצאתי פגם בכך שהחוקר לא הכיר את הסרטון שהוצג לו או את הנתונים שבו (שכולם מפי השמועה לצורך העניין). מדובר בעד מומחה שהיה במקום וערך חוות דעת בעצמו ועל פי מומחיותו ובה שוכנעתי לתת אמון מלא.

15. לא רק שלא עלה בידי ב"כ הנתבעים לקעקע את חוות דעת מומחה הדלקות אלא גם לא עלה בידם להביא חוות דעת אחרת שתפריך את הנתונים המופיעים בחוות הדעת או להתמודד באופן מקצועי אחר עם נתונים שונים שהועלו על ידי המומחה בחקירתו לעניין כוון השריפה, התנהגות הגיצים, אופן בחינת התפשטות השריפה מהמוקד והחוצה וכיו"ב המונחים המקצועיים האחרים עליהם עמד בחקירתו. לא מצאתי כי בעדויות האחרות שהוצגו על ידי מי מהנתבעים - אם בשאלות ב"כ ואם בעדויות עדים שאינם מומחים - כדי לקעקע את עדות המומחה לעניין מקור

השריפה כפי שנקבעה על ידו. הנחון כי מדובר בגורם אוכייקטיבי חסר פניות אך מחזקת התרשמות חיובית זו.

אשר על כן אקבע כי מקור השריפה נשוא כתב התביעה הינה במדורה שהודלקה על ידי הנתבע 5 במסגרת מסיבת יום ההולדת שלו ערב השריפה, בהיותה מוקד השריפה כפי שנקבעה על ידי המומחה לדבר בזמן אמת ועת הממצאים בשטח היו עדין ברורים וגלויים לעין. עוד אקבע על בסיס חוות דעת המומחה וראיות נוספות שהובאו במסגרת ההליך שיפורטו בהמשך כי המדורה הודלקה על ידי הנתבע 5 בחצר ביתה של הנתבעת 3 (להבדיל מהשטח החקלאי) שהוא שוכר חלק ממנו ובחלק אחר ממנו מתגוררת הנתבעת 3.

ראוי להזכיר כי לעניין עצם הדלקת המדורה בערב שקדם לפרוץ השריפה אין כלל מחלוקת עובדתית בין הצדדים ועל אין צורך להידרש לכך.

16. מחלוקת מסוימת נתגלעה לכאורה במהלך שמיעת הראיות בין הנתבעים 3 ו- 5 ובין עצמם ביחס למיקום המדויק של המדורה: האם מוקמה בחלק המהווה חלק מהשטח החקלאי או בחצר הבית.

לאחר שמיעת העדויות בעניין זה אציין שני היבטים:

ראשית - המחלוקת דנן לא עלתה בכתבי הטענות שבין הצדדים ולכאורה שינוי הטענה מהיות המדורה בחצר הבית לכזו שהודלקה בשטח החקלאי מהווה הרחבת חזית מצד הנתבע 5 במסגרת הבאת ראיותיו ויתרה מכך: היא עומדת בסתירה לעדות חלק מהעדים שלו עצמו; שנית - בשים לב למועד העלאת הטענה ואופן העלאתה היא נראתה בעיניי ככזו שנועדה להסיט את האש, בהשאלה, אם לכיוון הנתבעות 1 ו- 2 ואם לכיוון הנתבעת 4, בכל הנוגע לשטח המכוסה במסגרת פוליסת הביטוח הנטענת.

מכל מקום כאמור מדובר בהרחבת/שינוי חזית על ידי הנתבעים 3 ו/או 5 והתנהלות הנתבעים 3 ו- 5 בעניין זה במעמד הדיון, ולאחר שבחנתי את השאלות - שנשאלו ולא נשאלו על ידי ב"כ הצדדים הרלבנטיים בהיבטים אלה - אך גרעה ממהימנות שניהם בנסיבות העניין.

לאחר שמיעת הראיות שוכנעתי כי המדורה הודלקה במה שהוגדר "חצר הבית" סמוך לבית המגורים במרחק של הליכה קצרה כפי שהגדירה זאת אחת העדות מטעם הנתבע 5, וזאת בין היתר על בסיס עדויות שהובאו ועל בסיס עדותו של מר חיון. לא הובאה כל ראיה מהימנה לכך

שהמדורה הודלקה בשטח החקלאי ועל כן הטענה בעניין זה שהועלתה כטענה יחידה מפי הנתבע 5 - נדחית.

כפי שכבר ציינתי מדובר בטענה שכלל לא עלתה בכתבי הטענות של הנתבעת 3 ו /או הנתבע 5 ומהווה הרחבת חזית אסורה. ממילא דינה להידחות לגופה גם במישור העובדתי על פי הראיות שהובאו ופורטו בהמשך.

נוכח המסקנה אליה הגעתי ביחס למקור האש והשלכת הדברים על יישום סעיף 39 לפקודת הנזיקין בעניינם של הנתבעים 3, 5 או מי מהם הרי שזה המקום להידרש לעדויות הנתבעים באשר למדורה, כיבויה של אותה מדורה נטענת ויתר הנסיבות שאפפו את מסכת האירועים כאותה יממה.

תצהיריהם של מרבית הנתבעים כללו נתונים שהינם עדות סברה, עדות מפי השמועה, עדות שבמומחיות שאינה מפי המומחה לדבר וכיו"ב. על כן אדרש לעיקרי הדברים בלבד ולנתונים שניתן היה לדלות מהראיות הקבילות או מחלקן הקביל של אותן עדויות על פי הכללים הדיוניים המנחים.

17. לעניין הנתבעת 3 :

לאחר שמיעת עדותה של הנתבעת 3 אציין כי התקשיתי לתת אמון בעדותה ולא מצאתי כי ניתן לקבוע על בסיסה ממצאים בכל הנוגע למדורה, מיקומה, כיבויה וכיו"ב. בזהירות הנדרשת בהתייחסות לעדה אציין כי התנהלותה כמעמד הדיון הייתה מוגזמת, שלא לומר דרמטית, מבולבלת מאוד וכלל לא הייתה מותאמת לדיון. על אף שבחלק ניכר מתשובותיה מצאה העדה להפליג בתיאורים רגשיים הרי שדווקא בליכת התיק דהיינו המדורה, מיקומה, כיבויה, מידת מודעותה אליה וכו' - התחמקה העדה פעם אחר פעם ממתן תשובות ברורות.

לא ירדתי לסוף דעתה כיצד לאחר התיאורים המוחשיים באשר לחששה מפני אש ושריפות נוכח היכרותה רבת השנים עם האזור, לא מצאה היא לנכון לבחון את המדורה שהודלקה ממש בחצר הבית או בסמוך לכך במהלך מסיבה שהתקיימה ואשר אליה הייתה מודעת ובחלקה השתתפה. אי הנוחות של העדה בזמן השאלות שהוצגו לה בעניין זה הייתה ניכרת מאוד על אף האופן הנינוח בו התנהל הדיון.

הפערים שנגלו במעמד שמיעת העדות בין הרטוריקה לעניין החשש מפני האש וההתנהלות במהלך השריפה, בין הפעולות שנעשו לכאורה בפועל לפני השריפה, וההתחמקות הרפה והנמשכת בכל השאלות הנוגעות למדורה הביאו לכך שלא נתתי שום אמון בעדותה של הנתבעת לעניין המדורה.

כאשר נשאלה על המדורה שעליה נסב התיק כולו, שאלה העדה : "איזו מדורה?" באופן שהיה יותר מתמוה.

אזכיר שבהליך כולו - כאשר במהלך מרבית דיוני ההוכחות בו ישבה העדה באולם - דובר שוב ושוב על אותה מדורה.

גם תשובותיה בהמשך לעניין המדורה נדמו בעיניי ככאלה המיועדות להתחמק ולהשתהות במתן תשובה עניינית. בסופו של דבר טענה הנתבעת 3 כי היא אינה זוכרת אם ראתה את המדורה אם לאו. גם הטענה לפיה לא שאלה את הנתבע 5 דבר לעניין המדורה על אף חקירת חוקר השריפות, המשטרה ויתר הפעילות החריגה שהייתה על רקע זה לא התקבלה על דעתי בשום צורה והעדות נראתה בעיניי לא אמינה :

- "ש. ראית שאריות של המדורה?
ת. איזה מדורה?
ש. עלית למעלה. האם ראית שאריות של מדורה?
ת. מדורה שלכאורה אתם בונים עליה? אם אני ראיתי? אני לא זוכרת.
ש. אחרי השריפה שאלת את דוד אם הוא הדליק מדורה בלילה?
ת. אני לא שאלתי שאלות. היו חוקרים, היה שריפה, מה לשאול את דוד?
האש דהרה מאליפלט לכורזים. מה אני צריכה לשאול את דוד?"
(עמ' 61 לפרוט').

גם תשובותיה לעניין פעולות הכיבוי האישיות שנעשו על ידה באמצעות צינור עמדו בסתירה לכאורה לעדותה לפיה השריפה כלל לא הייתה קרובה לביתה ולא יכולה הייתה לפרוץ בסמוך לביתה. ככל שהעדה טענה כי האש הייתה רחוקה משטחה ולא התקרבה אליו כלל הרי שלא ברור מדוע מצאה להזעיק את יחידת הכיבוי באופן הדחוף אותו תיארה ומדוע מצאה לנסות ולכבות את האש כבר בכוחותיה הדלים וההסבר כולו - לא רק שהיה בגדר שינוי והרחבת חזית ביחס לאמור בתצהיר המפורט - הרי שגם כלל לא התקבל על הדעת.

גם טענתה לפיה השריפה החלה מכיוון אחר ולא מכיוון ביתה - נדחית. מדובר בנושא שבמומחיות שהעדה כלל אינה מסוגלת להידרש אליו ונוכח אי ההתמצאות הכללית שגילתה בכל הנוגע לכיוונים, מרחקים וכו' בכל עת שהדבר לא היה נוח לעמדתה, הביא לכך שלא ניתן לתת כל אמון בטענותיה ביחס לנושאים הנוחים לעניינה. נתון זה גם הופרך בקלות בחוות דעת המומחה ואין בידי העדה את המומחיות לקבוע את הדבר.

גם אי ההלימה בין התיאורים לגבי הצורך בכיבוי או בהרטבה באמצעות הצינור באורך של פחות מ - 15 מטרים ובין המרחק של השריפה מביתה, אל מול כוחות הכיבוי הרבים שכבר פעלו במקום עמדו בסתירה גמורה, והביאו לכך שלא נתתי בעדותה שום אמון. משכך אין בידי לקבוע על

בסיסה ממצאים עובדתיים מהימנים, ככל שאלה אינם נתמכים במסמכים או ראיות מהימנות אחרות.

גם במישור הנוגע ליחסיה עם הנתבעת 4 לא ידעה הנתבעת 3 לשפוך אור על הדברים ולו באופן הבסיסי ביותר. הנתבעת לא ידעה לומר האם הראתה לסוכן הביטוח את חוזה השכירות, לא ידעה לומר מה הפוליסה מכסה או אמורה לכסות ואף לא ידעה לומר בביטחון האם הביטוח מכסה את השטח החקלאי או את הבית לבדו את שניהם כאחד. היה ניכר כי אין לה שום ידיעה של ממש אודות הביטוח שעשתה, תכליתו והיקפו והיא התקשתה במתן התשובות בין היתר בשים לב לכך שנראה היה כי היא אינה בטוחה מהי "התשובה הנכונה" לעניינה והדברים היו גלויים לעין בעת שמיעת העדות.

כך לדוגמה לעניין מיקום המדורה: בחקירתה הנגדית לב"כ הנתבע 5 טענה הנתבעת 3 תחילה כי המדורה לא נעשתה בשטח החקלאי ואולם מיד לאחר מכן עומתה עם הנתון כי לטענתה כלל לא הייתה במדורה ושבה ואישרה כביכול כי אכן לא הייתה במדורה. מששמה לבה לכך שהתשובות אינן יכולות לדור בכפיפה אחת, שינתה מעמדתה באומרה כי אינה יכולה לאשר או להכחיש היכן הייתה המדורה:

- ש. תאשרי לי שמתחם המדורה שדוד הכין למסיבה היה בתוך שטח חקלאי.
ת. ממש לא.
ש. איך את יודעת שלא?
ת. אלף לא הייתי שם. בית הכול פתוח שם.
ש. אמרת שאת לא יודעת איפה הייתה מדורה אז איך את יודעת שזה לא היה בשטח חקלאי?
ת. אני לא הייתי ולא נוכחתי. אז אני לא יודעת איפה זה היה."

18. לעניין הנתבע 5 :

הנתבע 5 הגיש תצהיר ארוך ומפורט שחלקו העיקרי אינו קביל כלל אם מטעמים של עדות שמועה, סברה, עדות שבמומחיות שלא מפי המומחה לדבר ועוד. על אף הפירוט הרחב בתצהירו הרי שבחקירתו הנגדית בחר הנתבע 5 להיות עמום מאוד בהיבטים ספציפיים של גדר המחלוקת ולפרט בנושאים נוחים לעמדתו. עדותו בכללותה לא הותירה רושם מהימן וזאת בלשון המעטה של ממש ואסביר מדוע.

ניכר היה כי העד היה מוכן היטב לעדותו, שחלק ממנה היה נשמע מדוקלם במידה מסוימת, ונושאים מסוימים חזרו על עצמם בתשובותיו באופן שיטתי וללא קשר לעיתים לשאלות עליהן

נשאל. כך לדוגמא נושא מועד הגשת התביעה אל מועד האירוע. הדברים היו נראים מלאכותיים ומאולצים ואיבדו ממידת האותנטיות שלהם ככל שחזרו על עצמם פעם אחר פעם. גם תשובתו לעניין השינה מסביב למדורה וסירה של אמו עם אורחים נוספים באזור המדורה בבוקר למחרת, תוך הנמקת הדברים בנוף שלכאורה נשקף מהמקום - הייתה נראית מתוכננת ומדוקלמת לפרטי פרטים. התרשמתי כי ככל שהדבר נגע לשאלות צפויות היה העד מוכן היטב וענה בשטף.

ככל שנשאל שאלות שאפשר והיו צפויות פחות או נוחות פחות לעניינו הרי שתשובותיו היו מתחמקות, עמומות ולעתים תכופות השיב כי אינו זוכר או אינו יודע. גם אם ישנם פרטים שביחס אליהם אך סביר כי העד אינו זוכר את הנתון המתבקש הרי שהזיכרון הסלקטיבי בכירור, שהיה גלוי בעיניי, גרע ממהימנות העד באופן משמעותי והדברים הלכו והתחדדו ככל שחקירתו הנגדית התמשכה.

כך לדוגמא בכל הנוגע למיקום המדורה המדויק ומרחקה מהבית, היה הנתבע 5 עמום מאוד בתשובותיו לשאלות ב"כ הנתבעות 1 - 2 באופן שעמד כסתירה ברורה לתשובות מפורטות בנושאים שוליים בהרבה אודותיהם נשאל. ברי כי מיקום המדורה יכול להיות נתון בעל חשיבות במקרה זה והעובדה כי דווקא ביחס לנושא זה - שהינו בליבת המחלוקת לשיטת הנתבעים לפחות - מצא העד להשיב פעם אחר פעם כי אינו זוכר או אינו יודע מעוררת קושי של ממש.

הדברים נכונים גם ביחס לתשובותיו באשר למידת ידיעת בעלת הבית (הנתבעת 3) אודות כוונתו להדליק מדורה במסיבת יום ההולדת. היה ניכר כי הנתבע 5 מנסה להלך בין הטיפות בעניין זה על מנת שלא יפלו סתירות בינו ובין גרסת הנתבעת 3 באופן שהיה נראה מכוון במידה מסוימת ואולם בסופו של יום הדברים לא עמדו במבחן החקירה הנגדית. משנדרש להשיב לשאלה ישירה טען הנתבע 5 כי הודיע לנתבעת 3 על כוונתו להדליק מדורה ובמידה מסוימת ביקש את הסכמתה כמו גם את יתר השכנים על רקע אי הנוחות שעלולה לכאורה להיגרם מכך:

- ש" למה היית צריך לבקש את ההסכמה של יהל?
- ת. האירוע לא היה באיזור המרוחק, היה בבית, גם קרוב לבית שיהל גרה בו. אני מכבד את יהל, זה ראוי לבקש הסכמה. ביקשתי הסכמה לא רק ממנה, גם מכל השכנים מסביב.
- ש. למה ביקשת הסכמה מהשכנים.
- ת. יש אירוע, נראה לי מכבד שיש שכן שגר מעל, שידע. אפילו הזמנתי אותו להגיע לאירוע.
- ש. יהל ואמא שלך היו חברות או מכרות?
- ת. אני ויהל היינו ביחסים טובים, מן הסתם גם אמא שלי.
- ש. יהל אמרה שלא הרשתה לך לעשות מדורה וגם לא הייתה שם. אתה אומר שכן אישרה לך והייתה שם.

ת. בעצם יש פה שתי שאלות. לעניין אם הייתה או לא, היא הייתה חלק מהזמן, לא עקבתי כמה זמן בדיוק הייתה. כן ראיתי אותה בתוך הבית, יושבת עם אמא שלי. הכירה חלק גדול מהאנשים שהיו במסיבה. לא עקבתי לראות כמה זמן הייתה. בהחלט הייתה במסיבה. לגבי האש - אני הודעתי שהולך להיות אש, הכנתי את המקום של המדורה, החרמש החשמלי של יהל, ביקשתי ממנה להשתמש בו".

עם כל הכבוד להתחשבות הנטענת הרי שהדברים עומדים בסתירה לעדותה של הנתבעת 3 כפי שרשמו בעמ' 60 לפרוטוקול 30.5.18:

ש. בסעיף 7 לתצהירך את כותבת שדוד לא אמר לך שבכוונתו להדליק מדורה או אש. דוד אומר בתצהירו שהוא אמר לך שהוא הולך להדליק אש. מי דובר אמת?
ת. לא מדובר באמת או שקר. זה עניין שדוד אמר לי שהוא הולך לעשות מסיבת יום הולדת. אפשרתי לו, לא היה מדובר על מדורות ואש.
ש. אם היה מדובר על מדורות ואש, את כותבת שהיית מתנגדת.
ת. נכון. כי אני מפחדת מאש ויש שם הרבה שריפות. זה שטח חקלאי.
ש. את אומרת שאם היית יודעת שהוא עומד להדליק אש לא היית מסכימה.
ת. לחלוטין".

התרשמתי כי הנתבע 5 התחמק במכוון ובצורה שהייתה נראית תמוהה בכל הנוגע להסכמות בהסכם השכירות לעניין יצירת עשן ותשוכותיו בעניין זה היו בלתי מתקבלות על הדעת. הסכם השכירות מדבר בעד עצמו ולא ברור מדוע נזקק הנתבע 5 לכל ההתפלפלות הפרשנית בעניין זה, שלא היה בה כדי להוסיף מהימנות לעדותו והתחמקותו הנמשכת ממתן תשובה אך גרעה מאמינותו. כך גם התערבות ב"כ בחקירה הנגדית:

ש. סעיף 8.1. תאשר לי שכתוב שם שאתה לא אמור לגרום ליצירת עשן, אתה הבנת מזה שאסור לך להדליק מדורה. נכון?
ת. להגיד שמזה הבנתי שאי אפשר לעשות מדורה. לא.
ש. אתה הבנת שאם אתה מדליק מדורה מן הסתם יהיה עשן.
ת. מקריא. העשן הוא חלק מאיזה שהוא משהו לא נעים, ריח. ברגע שאני עושה משהו לא נעים, כתוצאה מזה יש עשן, אם אני עושה מדורה גם לפני כן ביחד עם המשכירים, ברגע שאני עושה מדורה שהיא נעימה ושהיא מוגנת ושמורה שלכל הדעות זה משהו לא מזהם, זה משהו אחר. לא הבנתי....
ש. אתה מפרש את הסעיף הזה כאילו אסור לגרום לעשן צריך לקרוא אותו יחד עם כל התנאים בסעיף. נכון? זאת אומרת שלגרום עשן לבד מותר זה לך אם זה במסגרת אירוע שאתה מחליט עליו. ככה הבנת את זה?
ת. הבנתי שאני צריך לשמור על הניקיון והסדר בשטח. זה גם מה שביקשו ממני. לשמור שיהיה נעים ולא ג'אנק.
ש. מה הבנת לגבי העשן?

עו"ד בר צבי:

שאסור לעשות מנגל.

ממשיך בחקירה נגדית:

- ת. אסור לי לעשן סיגריה? אני חושב שכבר עניתי על זה. אני הבנתי מכל הסעיף הזה שבאחריותי לשמור על השטח שיהיה נעים ולא זוהמה ולא ג'אנק ושלא יהיה עשן בצורה לא מבוקרת ולא נעימה. זה מה שרשום וזה מה שאמרנו במילים שיהיה כיף להסתובב בשטח שהוא פנינה.
- ש. בסעיף כתוב שלא יגרום לכל מטריד ריח זוהמה עשן. לכל עשן. האם אתה מסכים איתי שזה מה שהבנת?
- ת. אני חושב שעניתי על השאלה" (עמ' 82 לפרוט').

עם התקדמות החקירה הנגדית היה ניתן להתרשם כי הנתבע 5 הולך ומתקשה יותר ויותר להתמודד עם השאלות המוצגות לו ותשובותיו הפכו מתחכמות במידה מסוימת. גם לעניין התיאור החדש של מיקום המדורה שלא הופיע בתצהיר המפורט מאוד מטעמו, ואי הצגת שאלות מטעמו בעניין זה לנתבעת 3 - על אף חשיבות אפשרית של הנתון להגנתו שלו - הייתה לא מוסכרת ואפשר ומקימה כנגדו את החזקה הדיונית שאילו הייתה נשאלת השאלה הרי שהתשובה הייתה פוגמת בעניינו.

מבלי לפגוע בב"כ הצדדים הרלבנטיים אציין בזהירות כי התנהלות זו עוררה חוסר נוחות ביחס לתיאום אפשרי של עדויות בין הנתבעת 3 והנתבע 5 שאפשר ולא עלה יפה לגופו, ובכל מקרה פגם במהימנות שניהם כאחד.

ביחס לשאלות שונות אודותיהן התקשה הנתבע 5 להשיב ניכר היה כי העד משתהה בתשובתו ומביא להתמשכות זמן התשובה באופן מלאכותי בציינו כי השאלה "יפה" או "טובה" וכיו"ב. גם התנהלות זו פגמה במהימנות עדותו ובשטף העדות.

עדותו בפרמטרים שונים, לרבות כאלה שאינם קשורים בלב האירוע, הציפה סתירות וחוסר קוהרנטיות בהתנהלותו הנטענת או המוצגת. כך לדוגמא הנתון כי מצד אחד מציג את עצמו כשומר טבע אשר נזהר מאוד מפני הדלקת אש ועומד על כיבויה הקפדני לא עלה בקנה אחד עם הנתון כי נסע ברכב מזה זמן ארוך וראה אש משתוללת ולא מצא לנכון לעשות דבר בעניין זה. תשובותיו בעניין זה היו רפות ומתחמקות. ושוב: אין בכך כדי להשליך על מידת האחריות אלא על מידת האמון שניתן היה ליתן בעדותו, אמינות המשליכה על מכלול הגרסה והטענות.

בפועל חלק ניכר מעדותו הייתה עדות שבמומחיות שלא מפי מומחה לדבר ואין בתיאורים השונים שהציג ביחס לידיעותיו וניסיונו האישי כדי להוות עדות שבמומחיות. עיקר עדותו נותרה עדות

יחידה של בעל דין שלא היה לה כל תימוכין. כך לדוגמה הנתבע 5 לא הביא אף עד מטעמו לעניין ביצוע עבודות ניכוש והכנה עובר להדלקת המדורה; כל נושא מיקום המדורה הוצג על ידו לכאורה באופן שונה מכפי שהוצג מלכתחילה והדבר נדמה כמיותר בשים לב לתמונות שהוצגו על ידי כל הצדדים ביחס למיקום המדורה.

העד התקשה מאוד בתשובותיו לעו"ד בר אילן (כ"כ חברת הראל) ואישר כי הוא אינו מודד; אישר כי אינו יודע לומר במדויק מהם גבולות החלקה וטען כי אינו זוכר או אינו יודע הנתון בעניין זה. עוד אישר כי הוא אינו אמור להיות במעמד של צד ג' ביחס לפוליסה מאחר והוא השוכר במקום וכי לא ביקש אישור מרשות מוסמכת להצית מדורה.

הגם שהדברים שהובאו כבר מדברים בעד עצמם ואומר כי ניסיונו של הנתבע 5 להתנער מכל אחריות בקשר למדורה וההתנהלות סביבה בכל מחיר כמעט ובכל טענה שהיא מבלי שהאמת הינה נר לרגליו - היה גלוי לעין ככל שהתקדמה חקירתו הנגרית והביא להפחתת מהימנותו באופן ניכר עד איונה כליל. לסיכום, לא נתתי בעדותו על כל היבטיה אמון כלשהוא.

פגם חמור נוסף שמצאתי בהתנהלות הנתבע 5 טמון בכך שלאחר עדותו - ובטרם נשמעה עדותו של אמו - שוחח הנתבע 5 עם אמו בהרחבה על תוכן עדותו על אף האיסור על כך. אמו של הנתבע 5 אישרה זאת בחקירתה הנגרית ובפועל הדבר הביא לכך כי המשקל שניתן היה לתת לעדותה - שממילא לא היה גבוה - נגרע כליל.

19. לעניין עדותה של אמו של הנתבע 5 לגופה הרי שאין בה כדי לתרום לבירור העניין העובדתי.

העדה טענה כי אינה זוכרת שום פרט לגבי ההדלקה והכיבוי של המדורה. העדה זכרה - בדומה לעדה אחרת - כי היה טל שהביא להרטבת האדמה כאותו בוקר. נתון שהיה נראה בעיני תמוה בהינתן שלא זכרה שום פרט רלבנטי אחר כמעט. ממילא הנתון כי שוחחה עם בנה על תוכן עדותו הביאה לגריעת מהימנות עדותה עד איונה כליל.

20. לעניין עדותה של גב' מזרחי איריס: ביחס לעדה זו התרשמתי נחלקת לשניים - חלקים ניכרים מעדותה של העדה ניתנו באופן רהוט, שוטף ומדויק ואולם עיקרם היו ביחס לנתונים שאינם רלבנטיים לליכת המחלוקת.

ביחס לנושאים שבמחלוקת העדה העידה כי המדורה הייתה בחצר הבית, במה שהוגדר על ידה כמרחק קצר מהבית של כמה צעדים. העדה לא ציינה כי המדורה כותה כבר בלילה אך העידה כי בבוקר כאשר הגיעה לאזור המדורה הבחינה כי המדורה כבויה וכי הדבר היה הן ממים והן מטל.

העדה תיארה כי בשעה 11:00 לערך יצאו לטיול וזמן קצר לאחר מכן הבחינו בשריפה שלא מצאו לדווח עליה. תשובותיה בפרק זה של חקירתה היו מעוררות תמיהה. עוד אישרה כי במהלך הטיול הנתבע 5 קיבל שיחת טלפון במהלכה התבקש לחזור לביתו בשל השריפה, אולם לא ידעה להסביר מדוע התבקש לחזור בנסיבות אלה. ניכרה התחמקות מסוימת ממתן תשובה בשלב זה בניגוד לשלבים קודמים של חקירתה בהם ענתה בשטף ובביטחון. עוד היססה בתשובתה לעניין מצב מקום המדורה במועד בו חזרה החבורה על עקבותיה ושבה לבית הנתבע 5 ואישרה כי לא הייתה באזור המדורה באותו שלב ולא ידעה לומר דבר לגבי מצב הדברים.

לסיכום עדותה של עדה זו אציין כי מצאתי לתת אמון בעדותה לעניין מיקום המדורה שהיה קרוב לבית הנתבע 5 וכפי שהוגדר על ידה "חצר הבית" במרחק של מספר צעדים מהבית עצמו. לעניין מצב המדורה במועד חזרת העדה ויתר האורחים לבית הנתבע 5 מאותו טיול שקוצר, לא ידעה העדה לומר דבר והדברים אומרים "דרשני". ככל הנוגע להיות המדורה כבויה בשעות הבוקר הרי שגרסתה תאמה כמדויק את גרסת אמו של הנתבע 5 באופן שיש בו כדי לגרוע ממידת האמון באופן מסוים וכי בכל מקרה לא ישפיע על הקביעה הסופית באשר לאופן התפרצות האש.

21. עדותו של מר דני עלי לעניין מקור השריפה :

יצוין כי העד מטעם התובעת מד דני עלי ידע לתאר פעולות שנעשו על ידו ועל ידי מי מטעמו לכיבוי השריפה אולם לא היה ביכולתו לתרום לסוגיה שבמחלוקת לעניין מקור השריפה כעניין של ידיעה אישית להבדיל מעדות מפי השמועה (אם עדות של שכני הנתבעת 3 ואם עדותה שלה עצמה). עם זאת אישר כי שריפה אחרת שהייתה באותו יום באזור אליפלט (נתון התומך בטענות הנתבעים בדבר עצם קיומה של שריפה אחרת) לא הגיעה לשטחו וכי השריפה היחידה שרלבנטית לתביעה דנן לעניין נוקיו הינה השריפה באזור כורזים. עדותו הייתה בוטחת ושוטפת ואולם עיקר ההתייחסות אליה תהיה במישור הנזק.

22. לעניין עדותה של גב' אסנת חיות :

העדה, שהינה יו"ר ועד היישוב, לא ידעה לומר כמעט דבר וחצי דבר מידיעה אישית אודות הנושאים הרלבנטיים לבירור התביעה החל למן סוג הכיסוי הביטוחי שנרכש על ידי הועדה ועד תפקידי הועד בכל הנוגע לנקיטת אמצעי זהירות שונים בכל הנוגע לטיפול באש. ממילא לא ידעה לומר דבר לעניין מקור השריפה ואופן הטיפול בה.

לעניין פעולות מניעה שונות או אמצעי זהירות שונים שננקטים על ידי הנתבעות 1, 2 בכל הקשור לשריפה לא ידעה העדה לומר אם מתבצעות על ידי ועד האגודה פעולות כאלה וטענה כי הפעולות אמורות להיות מבוצעות על ידי המועצה האזורית וכי ועד האגודה מטפל בנושאים ספציפיים במסגרת 20% מהתקציב המוקצה לו על ידי המועצה.

מצאתי כי חלק ניכר מהשאלות שהופנו לה על ידי ב"כ התובעת היו לא רלבנטיות להליך שבפניי ולא ניתן לגזור גזירה שווה מטיפוח גינה ציבורית או גן משחקים לנקיטת אמצעי זהירות ביחס לאש בשים לב למעמד המיוחד הנדרש על פי הדין וכיו"ב.

הגם שרק בסיכומי הנתבעות 1, 2 הודגש נושא אי הבעלות והחזקה בפועל בשטח הרי שהדברים עלו במידה כזו או אחרת גם בכתב ההגנה שהוגש ביחס לכתב התביעה המקורי ועדיין התובעת לא מצאה לנכון להוסיף - ולו מטעמי זהירות - את המועצה האזורית הרלבנטית במסגרת כתב התביעה המתוקן.

לעניין טענות התובעת ביחס להפניית תקציב מתאים לנקיטת פעולות לעניין מניעת אש מצד ועד היישוב הרי שנראה היה לי כי מדובר בטענות רחוקות יחסית לעניין הנזק וניתן היה לאתר גורם מתאים יותר וקרוב יותר מאשר ועד היישוב. אין בכך כמובן כדי לגרוע מהחובות המוטלות על ועד היישוב בכל הנוגע לשטחים המצויים בשליטתו ואולם גם לאחר בחינת הראיות שהוצגו בתיק אקבע שהטיעון בעניין זה נותר כללי וסתמי ודינו להידחות.

גם חוות דעת מומחה השריפות לא היה בה כדי לסייע בעניין זה מאחר וחוות הדעת - וגם החקירה הנגדית של חוקר השריפות - התרכזו במקור האש ומוקד האש והקשר בינו ובין השריפה שפרצה שאינה שנויה במחלוקת. עם זאת חשוב להדגיש כי מומחה השריפות קישר יפה בין מקור השריפה ובין שריפת שטחי המרעה וההתייחסות בחלק זה הינה לאותו "מעבר" נטען בין מקור השריפה מהשטח שהיה בשליטת הנתבעים 3 - 1 - 5 ובין שטחי המרעה של התובעת.

גם הנתבעת 3 ששלחה הודעת צד ג' כנגד הנתבעות 1 - 1 - 2 באותה עילה לא הוכיחה בראייה כלשהיא את חלקן של הנתבעות 1 - 1 - 2 בעניין זה.

23. לסיכום הפן העובדתי באשר לנסיבות מקור השריפה והמקרקעין מהם פרצה:

לאחר שמיעת העדויות מטעם הצדדים ועיון במוצגים שהוגשו וחוות דעת המומחה, אקבע כי עלה בידי התובעת להוכיח בהתאם למאזן ההסתברויות את שני התנאים המקדמיים הנדרשים להחלת סעיף 39 לפקודת הנוזקין במישור היחסים שבינה ובין הנתבעת 3 והנתבע 5 לפיהם מקור השריפה הוא כתוצאה ממדורה שהדליק הנתבע 5 במסיבת יום הולדתו וזאת בהתאם למנגנון שנקבע על

ידי המומחה בחוות דעתו וכי המדורה הודלקה בשטח מקרקעין שהינו בשליטת/החזקת הנתבעת 3 והנתבע 5.

כאמור לעיל חוות דעת מומחה השריפות בתיק מצביעה על המדורה שהודלקה על ידי הנתבע 5 כמקור השריפה ונקודת הבעירה המקורית והדברים פורטו בחוות דעתו וביתר שאת גם בחקירתו הנגדית על ידי ב"כ הנתבעים השונים, איש איש על פי עניינו בתוצאת חוות הדעת. המומחה הסביר את מנגנון השריפה לרבות העברתה כאמצעות גיצים שלא כוכו כראוי או באופן מלא בנסיבות מזג האוויר והיובש בעונה המדוברת. מדובר בנושא שבמומחיות ובית המשפט - שאינו מומחה לדבר - לא בנקל יקבע אחרת בניגוד לקביעת גורם מקצועי מוסמך.

הדברים נכונים במיוחד עת מדובר בגורם מקצועי אובייקטיבי נטול פניות השייך לשירותי הכיבוי וההצלה אשר ערך את החקירה בשים לב להיקף השריפה, הנזקים שגרמה והמשאבים שכלתה. במקרה של גורם מקצועי, אובייקטיבי, מטעם הרשויות - להבדיל מגורם שהינו מטעם מי מהצדדים - הרי שיש מקום למתן אמון רב יותר בממצאים והדברים נתמכים גם באמון שנתתי בעדות חוקר השריפות שלא נסתרה ולא הופרכה על ידי מי מהצדדים האחרים.

המומחה הסביר כי גם אם גורם לא מוסמך סבור כי עלה בידו לכבות את המדורה באופן מלא הרי שעדין יכולים להיות גיצים בוערים במדורה במשך מספר שעות שהרוח יכולה להביא לנשיאתם לעבר אזורי קוצים או צמחייה יבשה ובכך לעורר שריפה, שהוא המנגנון שלשיטתו קרה במקרה זה.

לעמדת המומחה ניתן לראות מהתמונות שצילם כי מוקד הבעירה הוא המדורה וזאת על פי סימני ההתפשטות הנראים בתמונות שהוצגו על ידו. עוד עמד על כך שגם במדורה עצמה הוסיף ועלה עשן במועד בו הוא עצמו היה במקום וצילם את התמונות כך שלעמדתו הקביעה כי המדורה לא כובתה כליל או כראוי מסתברת מאליה. לא מצאתי לייחס חשיבות רבה לעניין המחצלת הנטענת המופיעה בתמונה שחלק ממנה שרוף בשים לב למכלול קביעות המומחה. על אף הטענה בעניין זה הרי שלא הובאו עדויות מהימנות לעניין היות המחצלת שרופה עוכר לאותו אירוע. נטען כי מדובר במחצלת שכלל אינה שייכת למי מהנתבעים ועל כן כל הנטען לגביה הינו עדות מפי השמועה לכל היותר או עדות מפי בעל עניין בדבר שממילא לא מצאתי לייחס לו מהימנות. כך או כך לא מצאתי כי יש במחצלת המתוארת כדי לגרוע מקביעות המומחה.

לכך מצטרפת החזקה כי אף אחד מהנתבעים לא מצא לנכון להביא חוות דעת נגדית או עדות מקצועית אחרת שהיה בה כדי לקעקע את חוות דעתו של חוקר השריפות ובכך אפשר שקמה

החזקה שאילו הייתה מובאת עדות כאמור הרי שלא היה בה כדי לחזק את עמדת הנתבעים או מי מהם.

לעניין מועד כיבוי המדורה באופן חלקי או מלא - אין בידי לקבוע שעה מדויקת לעניין כיבוי המדורה - אם בשעות הלילה ואם בשעות הבוקר - מאחר ולא הוצגו בפני ראיות קבילות או מהימנות לעניין זה. כפי שחזרתי וציינתי לא נתתי אמון כלשהוא בעדות הנתבע 5 או הנתבעת 3, שלטענתה כלל לא ראתה את המדורה ולא ידעה היכן היא, או אז כיצד יכולה הייתה להעיד מתי כובתה? שניהם בעלי דין בעלי עניין בתוצאת ההליך, שהאמת, כך נראה, אינה נר לרגליהם.

טענת הנתבעת 3 לפיה לא ידעה כי עתידה להיות מדורה ואף לא הייתה מודעת לקיומה בזמן אמת, אינה מתקבלת על הדעת ואני דוחה אותה. לא נתתי שום אמון בעדותה כי לא ידעה כי עומדת להיות מדורה או כי לא ראתה את מיקום המדורה בערב המסיבה וזאת כאשר מביאים בחשבון את עדותה של גב' מזרחי - שבחלק זה שלה נתתי אמון - לפיה המדורה הייתה ממש בחצר הבית, מרחק של מספר צעדים בלבד מפתח הבית.

גם אם הייתה מתקבלת טענת הנתבעת 3 כי לא ראתה כלל את המדורה ולא ידעה על קיומה הרי שכפועל יוצא מכך מתבקשת המסקנה שאין בידה לסייע בקביעה באיזו שעה כובתה אותה מדורה נעלמה.

לעניין הנתבע 5 - עדותו לא הייתה מהימנה בעיניי בלשון המעטה גם בעניין זה כבאחרים. התרשמתי כי הנתבע 5 יעלה כל טענה שהיא על מנת להימנע מחיוב במסגרת הליך זה ותשובותיו בכל ההיבטים לא עוררו שום אמון. גם הנתון כי תיאם גרסאות עם אמו לאחר חקירתו הנגדית וטרם חקירתה שלה, הטיל צל כבד על תום לבו בניהול ההליך והוא נראה בעיניי כבעל דין מתוחכם בהרכה מכפי שהוא מנסה להציג את עצמו.

ממילא לעדות האם אין כל משקל בכל הנוגע למדורה אם מחמת העדות לתוכנה. בבית המשפט בחקירתה הנגדית לא זכרה דבר וחצי דבר שיש בו כדי לסייע ותה ועדות בנה. ממילא על פי סעיף 54 לפקודת הראיות ניתן, ובמקרה זה אף נדרש, לראות את האם ובנה כמעידים בקול אחד ואין בעדות האם - שלא נמצא לה כל תימוכין חיצוני - כדי לסייע לעדות בנה שהוא בעל דין בהליך, אם כנתבע ואם כתובע. משכך אקבע כי בנסיבות העניין אין לעדות האם ככל שהיא באה לחזק את טענות בנה, הנתבע 5, כל משקל בהליך.

לעניין העדה גב' מזרחי - העדה לא ידעה להעיד מידיעה אישית מתי המדורה כובתה והיא עצמה לא הגיעה למקום השריפה לאחר שהחבורה שיצאה לטייל התבקשה לשוב חזרה על עקבותיה

כשל פניית הגורמים הרלבנטיים לנתבע 5. העדה אישרה כי לא ראתה את מקום המדורה בשלב זה ולא ניתן לקבוע שום ממצאים על עדותה ביחס למצב המדורה בשעות הרלבנטיות לשריפה.

לסיכום, בהעדר יכולת לקבוע ממצא מהימן לעניין מועד כיבוי המדורה ובשים לב לעמדת המומחה - שלא נסתרה ולא הופרכה - והמנגנון שהוצג על ידו ביחס למקור השריפה ואופן התפתחותה, אקבע כי המדורה שהודלקה על ידי הנתבע 5 בחצר הבית המוחזק על ידו ועל ידי הנתבעת 3 היא שהיוותה את מקור האש ומוקד האש וממנה החלה השריפה שהתפשטה לשטחי המרעה של התובעת במועד האירוע בהתאם למנגנון שתואר על ידי חוקר השריפות לרבות לעניין אופן מעבר האש.

הקשר הסיבתי העובדתי והמשפטי בין המדורה שהחלה בשטח המוחזק על ידי הנתבעים 3 ו- 5 ובין האש שפרצה בשטחי המרעה של התובעת בוסס כדבעי בראיות שהוצגו על ידי התובעת ולא עלה בידי הנתבעים 3 ו- 5 להראות אחרת או להצביע על אמצעי זהירות מתאימים שנקטו על ידם.

יחד עם זאת לא עלה בידי התובעת להוכיח את תוואי האש המדויק ככל שהדבר נוגע לשטחים המוחזקים על ידי ועד היישוב כורזים והאם היה באמצעי ההגנה הנטענים לעניין בידוד האש ועצירתה - שאין מחלוקת מצד העדה שהעידה מטעם נתבעות אלה כי לא ננקטו על ידן - כדי לסייע במקרה זה.

גם הנתבעת 3 לא הצליחה להוכיח טענותיה במישור הודעת צד ג' ביחס לנתבעות 1 ו- 2 ועל כן התביעה העיקרית נגדן והודעת צד ג' נגדן - נדחות.

לעניין הנתבעת 4 - הרי שאחריותה כמבטחת תיבחן במישור המשפטי אל מול הנתבעת 3 ותתברר בפרק המתאים לכך.

המסגרת המשפטית ונטלי ההוכחה בתביעה העיקרית

24. משנקבעה המסכת העובדתית על פי הראיות שהובאו בתיק, יש ליישמה על המסגרת המשפטית המתאימה לכך לקביעת התוצאה המשפטית הראויה בתיק זה.

בתיק זה אין מחלוקת של ממש כי הנזק שנגרם לשטח המרעה של התובעת נגרם כתוצאה מאש. השריפה עצמה אינה שנויה במחלוקת וגם על עיקר הנזק שנגרם לתובעת אין מחלוקת של ממש בין המומחים מטעם הצדדים.

הגם ששיעורי הנזק לשיטת הנתבעים נמוכים יותר מאלה שהוערכו על ידי המומחה מטעם התובעת הרי שעיקרי הדברים וראשי הנזק דומים.

לעניין סוג האחריות הקבועה בדין לנזק שנגרם כתוצאה מאש ונטל ההוכחה: סעיף 39 לפקודת הנזיקין קובע הסדר מיוחד לעניין נזק שמקורו באש או עקב אש. על פי סעיף זה על התובע/ת להוכיח כי הנזק שנגרם לה נגרם על ידי אש או עקב אש וכי מקור האש הוא במקרקעין או במיטלטלין המוחזקים על ידי הנתבע/ים. ככל שעלה בידי התובעת להוכיח את שני היסודות הבסיסיים הללו יועבר הנטל אל מחזיק המקרקעין או המיטלטלין על מנת להראות שנקט בכל אמצעי זהירות סביר על מנת למנוע את התפשטות האש וגרימת הנזק.

מחמת חשיבותו לענייננו יובא סעיף 39 לפקודת הנזיקין כלשונו:

"39. בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שהנזק נגרם על ידי אש או עקב אש, וכי הנתבע הבעיר את האש או היה אחראי להבער האש, או שהוא תופש המקרקעין או בעל המיטלטלין שמהם יצאה האש - על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי מקורה של האש או התפשטותה, התרשלות שיחוב עליה".

הפסיקה נדרשה לכך במספר מקרים והסעיף נדון בפסיקה בהזדמנויות שונות ובאופנים שונים בשים לב לחלופות הקבועות בסעיף (ר' לדוגמא ע"א 564/66 כורי נ' קסש, פ"ד כא (1) 629) (1967), ע"א 4473/93 יער זאב בע"מ נ' הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ, פ"ד נ (1) 1996, ע"א 645/77 גנור נ' מדינת ישראל, פ"ד לד (1) 766 (1979).

פרופ' אריאל פורת בספרו נזיקין (כרך א', נבו הוצאה לאור בע"מ 2013) מסביר את הרציונל העומד בבסיס סעיף 39:

"כדומה לכלל הדבר מעיד על עצמו ולכלל המעביר את נטל השכנוע במקרה של דברים מסוכנים ונמלטים, אף הכלל המעביר את נטל השכנוע במקרה של אש מוצדק בכך שלמי שיש שליטה על האש ומקורותיה, יש באופן טבעי יכולת טובה למנוע את נזקה..." (להלן - פורת, עמ' 291-290).

הפסיקה דנה בין היתר בשאלה האם הסעיף חל רק במקרה בו האש יצאה מן המקרקעין או גם כאשר היא נותרה כתחום המקרקעין של אותו בעל מקרקעין. בעניינו לא מתעוררת השאלה מאחר וטענת התובעת היא כי האש שיצאה מאותם מקרקעין עד הגיעה לשטחי המרעה של התובעת. בהקשר זה ניתן לקבוע כי ביחס לנתבע 5 חלות השתי החלופות הראשונות של הסעיף ואילו על הנתבעת 3 יכולה לחול החלופה השנייה בהיותה המחזיקה במקרקעין מהם יצאה האש. אין מחלוקת עובדתית כי הנתבע 5 והנתבעת 3 החזיקו שניהם בבית המגורים ובחצר בית המגורים המצוי באותה חלקה. כבר קבעתי לעיל כי המדורה נעשתה בחצר הבית ולא בשטח החקלאי של הבית והייתה במרחק של צעדים לא רבים מהבית כעולה מעדויות שנשמעו בתיק ומדור"ח חוקר

השריפות. מאחר ואין מחלוקת עובדתית כי המדורה המדוברת הובערה על ידי הנתבע 5 הרי שבכך מתקיימים ביחס לנתבעים 3 ו- 5 כל יסודות סעיף 39 לפקודת הנזיקין ככל שהדבר דרוש להעברת נטל ההוכחה אל כתפיהם להוכיח כי נקטו בכל אמצעי הזהירות הדרושים והסבירים.

25. לעניין נקיטת האמצעים:

יצוין כי הנתבע 5 בעצמו העיד כי הוא בקיא בכל נושא הדלקת מדורות וצוין כי נטל מהנתבעת 3 משורר חשמלי על מנת לגזום צמחייה שהייתה לטענתו בסמוך וניכש עשבים במשך פרק זמן מסוים יחד עם אחרים. עדותו בעניין זה נותרה עדות יחידה של בעל דין שלא מצאתי להסתמך עליה ולא נתמכה בראיות מהימנות אחרות.

הנתבעת 3 בעצמה התחמקה ממתן תשובה ברורה לעניין הכלי שלכאורה שאל ממנה הנתבע 5 לצורך ביצוע פעולה זו וטענה כי היא עצמה לא הייתה מודעת לכל כוונה שהיא להדליק מדורה, ואילו הייתה מודעת הרי שלא הייתה מאשרת כל הדלקת אש שהיא וכי הדברים אף עלו מפורשות מהסכם השכירות שנחתם בין הצדדים.

מהאמור עולה כי הנתבעים 3 ו- 5 היו ערים היטב לחובותיהם בדבר נקיטת אמצעי זהירות למניעת התפשטות אש ואולם לא הוכיחו כי פעלו לנקוט באמצעים הדרושים לעניין זה.

הנתבע 5 לא הביא כל עד או ראייה אחרת לעניין כיבוי המדורה על ידו ואופן כיבוי המדורה על ידו. עיון בתצהירים הרלבנטיים ושמיעת העדויות מעלה כי איש מהצדדים לא העיד כי ראה את פעולות הכיבוי של הנתבע 5 וכיצד בוצעו, למעט הנתבע 5. אין צורך לשוב ולהזכיר כי מדובר בעדות יחידה של בעל דין שאין לה תימוכין.

העדה גב' מזרחי, שהיא העדה היחידה שמצאתי לתת משקל כלשהוא לעדותה, טענה כי לא ראתה את פעולות הכיבוי או פעולות שננקטו עובר להדלקת המדורה אלא רק כי המדורה כבויה (כאשר גם לעניין זה התעורר חשד מסוים לעניין תיאום עדויות). העדה אף לא הגיעה כלל למקום המדורה בשלב המאוחר יותר של הדברים ולא ידעה להסביר דבר לגבי מצב המדורה בשלב בו השריפה כבר התגלגלה במלוא עוזה.

הנתבעת 3 טענה כי כלל לא ידעה על קיומה של מדורה ועל כן ממילא אינה יכולה לטעון לנקיטת אמצעי זהירות כלשהם לעניין כיבוי אותה מדורה. כשלעצמי לא נתתי אמון בעדותה של הנתבעת 3 כי לא הייתה ערה לקיומה של מדורה. המדורה הודלקה במה שהוגדר על ידי עדים שמצאתי לתת בעדותם אמון באזור "חצר הבית". ניסיון החיים הרגיל, שאינו מצריך ידיעה שיפוטית או חוות דעת מומחה, מלמד כי הדלקת מדורה בסמוך לבית, לא כל שכן בחצר בית, מעוררת ריח מסוים של עשן שניתן לזהותו בנקל מחד וקשה להתעלם ממנו בנקל מאידך.

אני מתקשה לקבל את הסברי הנתבעת 3 כי על אף שהגיעה לבית - בו היא עצמה מתגוררת - ושהתה בו עם אמו של הנתבע 5 פרק זמן כזה או אחר, לא שמה היא את לבה לקיומה של מדורה או לאפשרות קיומה של אש מסוג כלשהוא בסמוך לבית באותו זמן. עם כל הצער שבדבר נראה לי כי שגרסתה של הנתבעת 3 אינה אמת והוכנה לצורך הדיון המשפטי בלבד. התרשמתי כי הנתבעת 3 הייתה מודעת היטב לקיומה של המדורה לכל הפחות בזמן אמת, אם לא קודם לכן, ולא נקטה בשום פעולה או אמצעי זהירות כלשהוא על מנת להביא לכיבוי המידי של המדורה ככל שיש ממש בטענותיה אודות אי ההיתר להדלקתה. היא אף לא פעלה בדיעבד לוודא כיבוי המלא והמוחלט של המדורה - פעולה שהיא אמצעי זהירות בסיסי ונדרש.

התנהלות זו של הנתבעים 3 ו- 5, איש איש על פי עניינו, לא רק שאינה עומדת ברף הדרוש להוכחה בדבר נקיטתם של אמצעי זהירות מתאימים במקרה של אחריות מוגברת כגון זו המוטלת בסעיף 39 לפקודת הנזיקין, כאשר הנטל מוטל עליהם, אלא שהיא נגועה בהתרשלות של ממש אשר היה בה כדי לחייב את הנתבעים 3 ו- 5 גם על פי עוולת הרשלנות "הרגילה" הקבועה בסעיפים 35, 36 לפקודת הנזיקין, גם אם הנטל היה מוטל על התובעת בהקשר זה.

"בסוגיית הקשר הסיבתי המשפטי, החילה הפסיקה שלושה מבחנים והם: מבחן הצפיות הסבירה - האם המזיק, כאדם סביר, היה יכול לצפות כי התרשלותו תגרום לנזק; מבחן הסיכון - האם הנזק הוא בתחום הסיכון שנוצר עקב ההתנהגות הרשלנית של המזיק; מבחן השכל הישר - האם ההתרשלות תרמה בפועל לתוצאה המזיקה".

עוד נקבע שם כי :

"נקודת המוצא היא כי אחריות רצויה בכל מקרה שקיימת התרשלות ויכולת לצפות, אלא אן כן יש שיקולים מיוחדים המצדיקים שלילתה".

(ר' לעניין זה פסק דינו של כב' השופט עמית בע"א 4486/11 פלוני נ' פלוני (פורסם בנבו, פסק דין מיום 15.7.13).

הדברים מקבלים משנה תוקף דווקא בשים לב לזהותם (לא האישית, אלא הדמות שביקשו להציג) של הנתבעים 3 ו- 5 כמעין שומרי טבע, החשים תחושת אחריות של ממש לטבע הסובב אותם. מילים לחוד ומעשים לחוד. בפועל לא רק שהנתבעים לא נמנעו מלהדליק מדורה או מנעו מאחרים לעשות כן אלא הם אף לא פעלו לוודא כיבוייה המלא וגם בעת שהיו מודעים לכך ששריפה (לשיטתם: אחרת) מתחוללת באזור הם לא עשו דבר על מנת להתריע עליה.

26. לעניין חלוקת האחריות בין הנתבעים 3 ו- 5 :

מהסכם השכירות שצורף על ידי הצדדים עולה כי הנתבעת 5 המשיכה להתגורר בקומה התחתונה של הבית בעוד הנתבע 5 שכר את הקומה העליונה של הבית וכי השימוש בשטח החקלאי כפי שצוין בהסכם אמור היה להיות שימוש משותף. כאמור עניין השטח החקלאי אינו נדרש להליך

שבפניי בשים לב להגדרת גדר המחלוקת בכתבי הטענות והרחבת החזית לעניין היות המדורה בשטח החקלאי - שהיא טענה שנדחתה.

משכך, יש לראות את הנתבעים 3 ו- 5 כמי שמחזיקים בפועל במקרקעין כאחראים שניהם כלפי התובעת ואולם זאת בשיעורים שונים. ההבדל נובע מעצם הנתון כי הנתבע 5 הוא הגורם שהדליק בפועל את המדורה ולא כיבה אותה כראוי בעוד שאחריותה של הנתבעת 3 נובעת מעצם היותה הבעלים והמחזיקה במשותף של המקרקעין אולם לא מהפעולה האקטיבית של הדלקת המדורה ואי כיבויה. יצוין כי הנתבע 5 בהגנתו לא קשר את הנתבעת 3 אקטיבית להדלקת המדורה או כיבויה או וידוי כיבויה.

בחירת טענות הצדדים הרלבנטיים בעניין זה, האשם של כל אחד מהם במעשה או במחדל, והפסיקה הקיימת לרבות זו אליה הפנו הצדדים, מובילה לדעתי למסקנה כי יש להטיל על הנתבע 5 אחריות בשיעור של כ- 80% מהחיוב ואילו על הנתבעת 3 בשיעור של כ- 20%.

כאמור לעניין הנתבעת 1 - לא מצאתי כי יש להרחיב את היריעה מעבר לאמור לעיל. מתחם הפעולה של הנתבעת 1 בשים לב לגוף המשפטי המרכיב אותה הינו מצומצם ואפשר והיה מקום לכלול בכתב התביעה את הגורמים הרחבים יותר ואולם פעם שהתובעת בחרה לתבוע את הנתבעת 1 היה עליה להוכיח את כל יסודות העוולה מצדה של אותה נתבעת מאחר ואין מחלוקת כי "מקור" האש אינו בשטח של הנתבעת 1 ועל כן אין תחולה לסעיף 39 לפקנ"ז. לעניין עוולת הרשלנות לא מצאתי כי עלה בידי התובעת לבסס את יסודות עוולת הרשלנות כלפי הנתבעת 1.

הנתבעת 1 הסבירה כי אינה יכולה לדאוג לכל ההיבטים המוניציפליים שהועלו על ידי התובעת ועצם קביעת סדרי העדיפויות על ידי הנתבעת 1 ביחס לתקציב החלקי אותו היא מקבלת מהרשות המקומית - שעליה מוטלות חובות שונות הקבועות בדין - אינו מעניינו של בית המשפט במקרה זה. לא מצאתי כי היה בהצגת התקנון או השאלות השונות ביחס לתפקידים שועד האגודה נוטל על עצמו כדי ללמד או להוביל למסקנה מה הם הנושאים שלטעם התובעת ראוי שייטול על עצמו. הנתבעת 1 הסבירה כי החובות המוניציפאליות השונות מוטלות על המועצה המקומית והיא פועלת במתחם מצומצם ובתקציב מצומצם בסוגיות שונות שאמצעי כיבוי אש או מניעתה אינם חלק מהן. התובעת היא שבחרה את הגורמים שנתבעו על ידה וככל שלא עלה בידה לעמוד בנטל ההוכחה ביחס לנתבעות 1, 2 הרי שדין התביעה כנגדן להידחות.

27. לעניין הנתבעת 4 הן במישור התביעה העיקרית והן במישור הודעות צד ג' -

הנתבעת 4 נתבעה כתביעה העיקרית כמבטחת של הנתבעת 3 ובהודעת צד ג' שהוגשה מטעם הנתבעים 3 ו- 5, איש איש על פי עניינו, בגין אותה פוליסה. ממילא בשים לב לשיעור החבות

שמצאתי להטיל על הנתבעת 3 ו/או על הנתבע 5 יש לגזור את ההכרעה בהודעותיהם כנגד צדדים שלישיים.

נלך מן הקל אל הכבד.

טענת הנתבעת 4 בסיכומיה לפיה התובעת זנחה תביעתה כלפיה אין לה על מה שתסמוך בשים לב לאמור בסכומי התשובה מטעם התובעת. התובעת ציינה, ויש טעם בדבריה, כי סוגיית חיוב הנתבעת 4 נגזרת ממערכת היחסים של הנתבעת 4 והנתבעת 3. זוהי המסגרת העיקרית הטעונה בחינה שממנה תיגזר חבות הנתבעת 4, אם תוטל, בהליך בכללותו. ניתן להגיע לאותה תוצאה גם על ידי קבלת התביעה כנגד הנתבעת 3 וקבלת הודעת צד ג' שנשלחה על ידי כנגד הנתבעת 4 באותו שיעור בתוספת ההוצאות ויתר הרכיבים הרלבנטיים.

הנתבעת 4 בסיכומיה ייחדה מרבית טענותיה לעניין הנזק הראייתי הנטען ואי עמידת התובעת בנטל ההוכחה המוטל עליה וכל האמור לעיל לעניין הראיות שהובאו ועמידת התובעת בנטל יפות גם לעניין טענות הנתבעת 4 שבהקשר זה נדחות ואין צורך לחזור על הדברים. כפי שציינתי, חבותה של הנתבעת 4, אם תימצא כמי שבאה בנעלי הנתבעת 3, תיבחן על פי האמור בסעיף 39 לפקודת הנזיקין ולא דווקא בעוולת הרשלנות הרגילה, שגם בה היה בנסיבות העניין כדי לעמוד. הדברים פורטו ויפים בשינויים המחויבים גם כן ובכפוף בכפוף לקביעת קיומו של כיסוי ביטוחי בנסיבות העניין. ברי כי חבותה של הנתבעת 4 כלפי התובעת תנבע מחבות מצד הנתבעת 3 כלפי התובעת. בהעדר חבות של הנתבעת 3 (המבוטחת) כלפי התובעת הרי שממילא לא יהיה בסיס לתביעת התובעת כלפי הנתבעת 4 (התובעת).

הגם שמדובר במושכלות ראשונים נזכיר כי סעיף 68 לחוק חוזה הביטוח מקנה לתובעת את האפשרות לתובע את הנתבעת 4 במישרין ואולם זכות תביעה זו היא זכות נגזרת ואינה זכות חוזית ישירה. תשלום התגמולים לתובעת מותנה בהתקיימותם של שלושה תנאים:

- חבות חוקית של המבוטח (הנתבעת 3) כלפי התובעת כאשר כל טענה שיכולה להעלות המבוטחת כוחה יפה גם כאשר מועלית על ידי המבוטחת לדוגמא התיישנות, אשם תורם וכו' – כאמור במקרה זה מצאתי לקבוע קיומה של חובה בין הנתבעת 3 והתובעת;
- במקרה שנקבע קיומה של חבות כאמור יש לבדוק האם מדובר בחבות המכוסה על ידי חוזה הביטוח שבין המבוטח והמבוטח - לדוגמא האם הדין מכוחו חבה המבוטחת לתובעת הינו מסוג הדינים שהפוליסה חלה עליהם. במקרה דנן מדובר בתביעה על פי פקודת הנזיקין לרבות לעניין נזקי אש כאשר הנתבעת עצמה מודה כי הכיסוי הביטוחי

אמור לחול רק על תביעות שמקורן בפקודת הנוזיקין כך שבמקרה זה לא מצאתי כי ישנה מחלוקת של ממש בהיבט זה ;

▪ ככל ששני התנאים הקודמים מתקיימים הרי שיש לבחון האם התגבשה חובה חוזית של המבטחת לשפות את המבוטחת בשים לב להוראות הפטור/סייג הקיימות בפוליסה או בדין והדיון בעניין זה יעשה במישור היחסים שבין הנתבעת 3 והנתבעת 4 בהמשך.

לעניין ההיבט הנוגע להיעדר התנגדות של המבוטחת לתשלום התגמולים לתובעת הרי שבמקרה זה ברי כי אין התנגדות של הנתבעת 3 בשים לב להודעת צד ג' שהיא עצמה שלחה כנגד המבטחת. ר' לעניין זה ירון אליאס דיני ביטוח (כרך ב', מהדורה שלישית, 2016) עמ' 1242 (להלן - אליאס).

גם לעניין ההתיישנות אין מקום להרחיב את הדיבור מאחר והתביעה אינה לכיסוי רכוש של הנתבעת 3, כמבוטחת, אלא לכיסוי חבותה ובעניין זה התיישנות תביעת המבוטח מתיישנת רק יחד עם התיישנות תביעת הניזוק ונסיבות אלה אינן מתקיימות כאן (ר' אליאס עמ' 1303-1305). משכך, וככל שלא ימצא כי יש מקום להחיל סייג או פטור במישור היחסים שבין הנתבעת 3 והנתבעת 4 הרי שדין התביעה גם כנגד הנתבעת 4 יהיה להתקבל בהתאם לשיעור חיובה של הנתבעת 3.

28. לעניין הטענה בדבר קיומו של כיסוי ביטוחי לנתבע 5 אצל הנתבעת 4 -

הנתבעת 4 טוענת כי המבוטחת בפוליסה הינה אך ורק הנתבעת 3 וכי לא ניתן בדיעבד לייצר מבוטחים או מוטבים שלא היו ידועים במועד כריתת חוזה הביטוח.

לעניין הנתבע 5 מצאתי לקבל את טענות את טענות הנתבעת 4 לפיהן הנתבע 5 אינו מבוטח על פי הפוליסה. ממילא הוא אינו יכול לטעון למעמדו "כמבוטח" ולמעמדו "כצד ג'" ביחס לאותה פוליסה ממש בשים לב להיבט העובדתי המגולם בכל אחד מהמעמדות הנ"ל. אין מחלוקת עובדתית כי פרט לעצם הכללתה של תניה בהסכם השכירות לא פעל הנתבע 5 לברר מהי הפוליסה שהוצאה, אם הוצאה, אצל איזו חברת ביטוח, מה היא כוללת וכיו"ב.

הנתבע 5 כלל לא התמודד עם טענות הנתבעת 4 לפיה המבוטחת בפוליסה הינה רק הנתבעת 3 וכי אין הוראה בפוליסה בדבר ביטוח חבויות של צדדים שלישיים כלשהם לרבות הנתבע 5 (להבדיל מביטוח חבות כלפי צד שלישי). הפוליסה נבחנת על פי לשונה ותנאיה ואין להוסיף או ליתר תנאי או חבויות שלא הוגדרו במסגרת חוזה הביטוח שגולם בפוליסת הביטוח שהוצאה ועל כן הפוליסה אינה מכסה את חבותו של הנתבע 5 כמבוטח ולא הייתה אמורה לכסות את חבותו כמבוטח.

לעניין עילת התביעה של הנתבע 5 כלפי הנתבעת 4 - על פי סעיף 12 לפוליסה המצוי בפרק הרלבנטי לענייננו מובהר כי הכיסוי יינתן בעבור פיצויים שיחויב המבוטח לשלם בגין חבותו על פי פקודת הנזיקין וככפוף ליתר הסייגים המופיעים באותו סעיף. משכך צודקת הנתבעת 4 בטענתה כי הבסיס לכיסוי הביטוחי יהיה רק ביחס לפיצויים שנפסקו על פי פקודת הנזיקין ולא מכוח דינים אחרים.

טענות הנתבע 5 ביחס לנתבעת 4 נובעות כולן, ככל שניתן להבין טיעונו, מהפרה נטענת של הנתבעת 3 את הסכם השכירות שבין הצדדים ביחס להיקף הביטוח ואולם עילה חוזית זו אין בה ובין חבות הנתבעת 4 כלפי הנתבע 5 דבר וחצי דבר.

בהעדר מעמד כלשהוא לנתבע 5 על פי פוליסת הביטוח כמבוטח ובהעדר עילת תביעה שמקורה בפקודת הנזיקין במישור היחסים שבינו ובין הנתבעת 3 (שהנתבעת 4 אמורה לבוא בנעליה ביחס לחבות כלפי צדדים שלישיים) - דין הודעת צד ג' שהוגשה על ידי הנתבע 5 כנגד הנתבעת 4 להידחות.

29. לעניין המישור החוזי בין הנתבע 5 והנתבעת 3 -

הצדדים הרלבנטיים בכתבי הטענות ובראיות שהובאו מטעמם התייחסו באופן לאקוני בלבד להקשר זה וגם חקירותיהם ההדדיות של הצדדים בעניין זה היו מצומצמות והטענות נותרו כטענות בעלמא

כששני הנתבעים מפנים עיקר דרישותיהם כלפי הנתבעת 4.

עיון בהסכם השכירות מעלה כי סוגיית עריכת חוזה ביטוח על ידי הנתבעת 3 נדון בסעיף 14 להסכם. יצוין כי בחינת מכלול ההסכם מעלה כי הפרת סעיף זה כלל לא נקבע כהפרה יסודית של ההסכם על כל המשתמע מכך. לא נטען וממילא לא הוכח כי הנתבע 5 טען להפרתו של אותו תנאי לא יסודי בתקופת השכירות או לאחריה, קודם להגשת התביעה כאן.

עוד יצוין כי גם במישור החוזי לא ניתן לקבוע כי הנתבעת 3 הפרה את החוזה עם הנתבע 5 או כי ההפרה מצדיקה חיובה בכל סכום שיחויב בו הנתבע 5 ואסביר בקצרה.

סעיף 14 להסכם השכירות מכוחו עותר הנתבע 5 לחיוב הנתבעת 3 הינו סעיף לאקוני וקצר שזו לשונו: "המשכיר מתחייב לבצע ביטוח אחריות מקיף לצד שלישי בערכים ריאליים לתרופת השכירות ולתקופת האופציה לפי העניין". הא ותו לא.

אין כל פירוט בהסכם לגבי סוג הביטוח, מעמדו של הנתבע 5 באותה פוליסת ביטוח ויתר הטענות המלומדות שהועלו על ידי הנתבע 5 ומטעמו ביחס לאותה פוליסה. על כן כל הנטען על ידי הנתבע 5 באשר להבנתו את תנאי ההסכם, את היקף הביטוח, מעמדו באותו ביטוח וכו' אין להן על מה לסמוך והן נדחות. לשון הסעיף הינה לאקונית ואין לקרוא בו את מה שאין בו.

הנתבעת 3 התחייבה לערוך ביטוח ביחס לחבות כלפי צדדים שלישיים וכך עשתה לשיטתה. עצם הנתון כי הביטוח שנערך אינו מכסה את חבותו של הנתבע 5 כלפי צדדים שלישיים - מבלי שהוצג כל בסיס להתחייבותה של הנתבעת 3 לעשות כן - אינו מעלה ואינו מוריד. בעניין זה טענות הנתבעת 3 בסיכומיה מקובלות עליי.

לעניין שיפוי הנתבעת 3 בגין הסכום שייפסק כנגדה במסגרת הליך זה בשים לב לאמור בסעיף 8 להסכם השכירות הרי שהדבר בא לידי ביטוי במסגרת חלוקת החיוב כתביעה העיקרית ועל כן אין מקום לקבל את הודעת צד ג' ששלחה הנתבעת 3 כנגד הנתבע 5 במישור הכספי ביחס לחיוב שהוטל עליה. החיוב שהוטל עליה מגלם את אחריותה האישית כבעלת/תופשת המקרקעין בעצמה וזאת בנוסף להחזקתו של הנתבע 5. זאת לטעמי הן בשים לב ללשון החוק והן מטעמים של מדיניות משפטית לפיה לא ניתן כי מחזיקה במקרקעין המודעת, או צריכה להיות מודעת לקיומה של מדורה, במקום שכזה תעצום את עיניה באי אכפתיות מפני סיכוני שריפה וגרימת נזק לאחרים בעוד היא עצמה מתגוררת באותו נכס ומאפשרת אותו שימוש. ניתן היה לראות בכך משום "רשלנות תורמת" של הנתבעת 3 במישור שבינה ובין הנתבע 5 - שכאמור טוען כי הודיע לה על קיומה של המדורה ונטל ממנה כלי עבודה לצורך כך וכיו"ב.

משכך, גם במישור החוזי דין טענות הנתבעים 5 ו-3 להידחות הדדית. התנהלותם הדיונית של שני צדדים אלו אינה מצדיקה הטלת הוצאות על מי מהם במישור היחסים שבין שניהם. למען הסר ספק, כל יתר טענות הנתבע 5 בהודעת צד ג' ביחס לשני צדדי ג' הרלבנטיים - נדחות.

30. לעניין הכיסוי הביטוחי של הנתבעת 3 אצל הנתבעת 4 -

הנתבעת 4 הודתה בכתב ההגנה כתביעה העיקרית (המהווה חלק מכתבי ההגנה שהוגשו מטעמה בהודעות צד ג') בעניין קיומה של פוליסת ביטוח שהוצאה לנתבעת ביחס למועד הרלבנטי לתביעה ובמסגרת הבאת הראיות הציגה את הפוליסה האמורה.

הנתבעת 4 טוענת כנגד הנתבעת 3 לאי קיום הוראות הפוליסה, אי קיום הוראות הדין, מגבלות הכיסוי וחבות המבוטח לעל פי הפוליסה. עוד נטען לנזק ראייתי שנגרם לה, להתיישנות, לשיהוי לא סביר במתן הודעה לחברת הביטוח, תוך הפרה של חובת הנתבעת לדווח לנתבעת 4 על אירוע השריפה והכשלת בירור החבות. לחלופין נטען כי חבותה של חברת הביטוח, אם תימצא כזו, כפופה לכל הוראות הפוליסה לרבות השתתפות עצמית.

פרט להעלאת הטענות הכלליות והסתמיות כנגד הנתבעת 3 הרי שלא מצאתי בכתב ההגנה מטעם הנתבעת 4 ובראיות שהובאו מטעמה (שכללו רק את פוליסת הביטוח ויתר הראיות שהובאו על ידי

הנתבעים האחרים) בסיס של ממש לשלילת הכיסוי הביטוחי של הנתבעת 3 פעם שנקבעה חבותה כלפי התובעת כאמור לעיל.

למען הסדר הטוב יצוין כי על פי הפסיקה ביטוח חבות כלפי צדדים שלישיים גם בהיבט של נזקי אש ברשלנות אינו מטיל על המבוטחת חובת זהירות שונה מהרגיל (להבדיל מזדון) שאחרת לא תימצא כל תוחלת בעריכת ביטוח מפני נזקי אש (ר' אליאס כרך א', עמ' 479-480 והאסמכתאות המופיעות שם). יצוין כי במקרה זה אין כלל טענה כי הנזק נגרם בזדון.

לעניין טענות השיהוי והנזק הראייתי במישור כלפי המבוטחת-

ההסבר לפיו הנתבעת 3 ביררה בשלב מאוחר את סוגיית הכיסוי הביטוחי ולמדה כי הכיסוי הביטוחי למועד הרלבנטי נעשה אצל הנתבעת 4 רק בשלב מאוחר לאירוע השריפה ולאחר שהחלו לעלות דרישות מצד התובעת ובהתאם פנתה הנתבעת 3 לנתבעת 4 - היה סביר בעיני ועלה בקנה אחד עם התרשמותי ממכלול התנהלותה של הנתבעת 3. לא הוכח על ידי הנתבעת כי מתקיימות הנסיבות המצדיקות דחיית הכיסוי מחמת שיהוי לבדו בין היתר בשים לב למועד הגשת התביעה אל מול מועד השריפה.

לעניין נזק ראייתי – פרט לעצם העלאת הטענה לא עלה בידי הנתבעת 4 להראות מהו אותו נזק ראייתי שנגרם לה, לא הוכרר מהן אותן "ראיות חסרות" שהיה בכוחן לתמוך בגרסת המבטחת בנוגע לטענה עובדתית השנויה במחלוקת. נראה כי הטענה נטענה באופן אוטומטי מבלי ליצוק תוכן לאותו "נזק ראייתי" נטען. פרופ' פורת בספרו דן בין היתר בנזק ראייתי ובגישה המקלה שנוקטים בתי המשפט באימוץ הדוקטרינה (בדרך כלל בעניינם של תובעים) ומביע דעתו כי:

"דוקטרינה זו לא יועדה, ואף אין צורך לייעדה, להיות מזוור לכל מכאוב, לא בתחום הרפואי ולא מחוצה לו. אכן הפן הראייתי של הדוקטרינה נועד למצבים של תיקו ראייתי ולא לשמש כלל הכרעה במצבים שבהם אין תיקו כזה. אמת, קיימים מצבים שבהם בית המשפט נעדר מידע קונקרטי באשר לשאלות הרשלנות והקשר הסיבתי וכל שיש בפניו הם ראיות כלליות... שיטת המשפט שלנו, כמו גם שיטות משפט אחרות, אינה ממהרת להטיל אחריות נזיקית או אחרת על פי ראיות כלליות בלבד וכלל הדבר מעיד על עצמו הוא חריג המלמד על הכלל".

(ר' פורת עמ' 312-313).

הדברים יפים בשניונים המחויבים גם בתיק שבפנינו. במקרה דנן אין מדובר בראיות כלליות ואין כל הצדקה להפעלת הדוקטרינה של נזק ראייתי. לעניין השיהוי - גם אם נגרם שיהוי כלשהוא בהגשת התביעה על ידי התובעת הרי שאין הוא כזה המצדיק דחיית התביעה או שלילת הכיסוי

הביטוחי ולא עלה בידי חברת הביטוח – שלא הביאה כלל ראיות מטעמה למעט הפוליסה – להראות אחרת.

באשר לפטור או סייג כלשהוא על פי הפוליסה הרי שגם טענות אלה נטענו בכתבי ההגנה של הנתבעת 4 בעלמא מבלי להפנות לסעיפים ספציפיים ומבלי שהוכחו במסגרת ההליך אינה עולה בקנה אחד עם דרישות הדין ביחס להוכחת קיומו של סייג או פטור לכיסוי הביטוחי - שהנטל להוכחתם היה מוטל על המבטחת והדברים ברורים. נראה כי עיקר טענותיה של המבטחת נוגעות לשיהוי ולנזק ראייתי ואולם כאמור בנסיבות העניין לא מצאתי כי יש מקום לקבלן במיוחד בשים לב לשיעור האחריות המופחתת יחסית שמצאתי לייחס לנתבעת 3.

לעניין האמור בסעיף 24 לכתב ההגנה של הנתבעת 4 כתביעה העיקרית ביחס לסעיף 12.3.4. (1) הרי שלא מצאתי כי הוא רלבנטי לעניין שבמחלוקת מאחר ואין מחלוקת כי הנתבעת 3 הן הייתה בעלים והן התגוררה במקום.

אשר על כן לא מצאתי הצדקה לשלילת הכיסוי הביטוחי של הנתבעת 3 והודעת צד ג' כנגד הנתבעת 4 דינה להתקבל ביחס לסכומים בהם תחויב הנתבעת 3 כתביעה העיקרית. ניתן היה להגיע לאותה תוצאה גם במסגרת התביעה העיקרית ואולם ברי כי הנתבעת 4 לא תחוב בתשלום פעמיים וכי תשלום הפיצוי על ידה כפוף לתשלום ההשתתפות העצמית מצד הנתבעת 3 הקבועה בפוליסה וכו'.

יחד עם זאת יהיה על הנתבעת 4 לשאת במלוא ההוצאות המשפטיות שנגרמו לנתבעת 3 הן כתביעה העיקרית והן בעצם הצורך לשלוח הודעת צד ג' והדברים ברורים.

לעניין הנזק

31. לעניין הנזק הוגשה מטעם התובעת חוות דעתו של מר אייל שפירא ומטעם הנתבעות 1, 2 הוגשה חוות דעתו של השמאי מר יצחק יהודה.

לאחר עיון בחוות הדעת ושמיעת המומחים מטעם שני הצדדים, ששניהם עשו רושם מצוין ומקצועי - לא מצאתי כי קיימת מחלוקת ממשית בין עמדות המומחים מטעם הצדדים ביחס לאופי הנזקים אלא לכימותם בלבד.

הגם שב"כ צדדים שונים הקדישו תלי תלים של שאלות ביחס לשטח המרעה, גודל העדר, איכות המרעה ומועדיו במהלך השנה, לרבות אפשרות התובעת להעביר את העדרים לשטחים האחרים, הרי שהמומחים מטעם שני הצדדים הבהירו כי מדובר בהעברה מעגלית אשר יש בה כדי "לכרסם" באפשרות מעבר העדר לאותם שטחים נוספים בהמשך השנה או להיזקק שימוש במזון תחליפי על פני משך זמן ארוך יותר מאשר משך הזמן שהיו נדרשים לכך אילו המרעה הטבעי לא היה נשרף

והיה בו כדי לספק את צרכי הבקר לפרק זמן ארוך יותר. ההסברים שניתנו על ידי שני המומחים היו דומים בעיקרם בהיבט זה והתקבלו על דעתו.

כפועל עיון בחוות דעת המומחים ושמיעת עדותם העלתה כי הפערים ביניהם נוגעים בעיקר לגובה הנזקים ובסיס החישוב ולא לאופן ההערכה או הפרמטרים הרלבנטיים להערכה. בעניין זה חרגו טענות ב"כ הצדדים מהמחלוקת שנוותרת בין המומחים שלא לצורך ואין ככוונתי להידרש לכך מאחר והדיון נראה בעיניי אקדמי גרידא וממילא לא נתמך על ידי חוות דעת אחרות.

לעניין טענות יתר הצדדים שלא הביאו חוות דעת מומחה מטעמם הרי שכל ההערות המקדמיות יפות גם לעניין זה לעניין בסיסי החישוב, הפרמטרים המקצועיים לרכות לעניין מועדי המרעה, אפשרות שימוש בחודשים אחרים בשנה או בשטחים אחרים וכיו"ב. על מנת שלא להרחיב את היריעה עוד מעבר להיקף אליו הורחבה – לא מצאתי להידרש לכל שאלות ותשובות המומחים בעניין זה ופרוטוקול הדיון מדבר בעד עצמו ביחס לכל המומחים.

דומה כי עיקר ההבדלים בין המומחים נגעו לעלויות שונות בשים לב לגודל העדר כפי שהוערך על ידי מומחה התובעת וכפי שהוערך על ידי הנתבעת 1 על בסיס מסמכים כתובים. ככלל המומחה מטעם הנתבעת אישר את עקרונות הפיצוי כפי שחושבו על ידי המומחה מטעם התובעת, הגם שהסכומים המוערכים הינם נמוכים מעט יותר בין היתר בשים לב לגודל המרעה, חישוב מחיר ממוצע לטון, תקופת הרעייה עובר לשריפה, ניכוי פחת ועוד.

בשים לב לתוצאה אליה הגעתי ונוכח העדר הבדלים של ממש אציין כי עדותו של מר שפירא הותירה רושם מהימן ומקצועי. ניכר היה כי המומחה בקיא מאוד בתחומים אודותיהם רשם חוות דעתו ואודותיהם נשאל בחקירתו הנגרית והוא ענה באופן שוטף, ברור ומנומק. גם עדותו של המומחה מטעם הנתבעת הייתה משכנעת ומקצועית. הנתון כי המומחה מטעם הנתבעת אישר בהגינותו חלקים ניכרים מחוות דעת של מר שפירא אך הוסיפה לו מימד של מהימנות נוסף.

התרשמתי כי שני המומחים נשענים על יושרתם המקצועית ודרך פעולתם השיטתית והקבועה ואינם מושפעים במידה ניכרת מעמדת שולחיהם דווקא. אמנם ישנם פערים מסוימים בסכומים שהוערכו על ידי המומחים, אם עקב בסיס המידע הראשוני שעמד לרשות כל מומחה ואם מעצם בחירת סכומים גבוהים או נמוכים בתוך הסקאלה הרלבנטית לקביעה. ואולם לאחר שמיעת הסברי המומחים לא מצאתי כי הפערים משמעותיים או כאלה שאין בידי להכריע ביניהם לרכות ביחס לטענות באשר לגודל המרעה. כמו כן לא הייתה מחלוקת בין המומחים כי המרעה הטבעי הינו חלק מהנזק שנגרם לתובעת כמי שמחכירה את אותם שטחים ומי שמתבססת על אותו מרעה טבעי

להזנת העדרים וכל הטיעון לעניין זה באשר לבעלות/חזקה/זכויות היה נראה תיאורטי גרידא – ואני דוחה את הטענות בעניין זה מכל וכל. עוד יובהר כי עיון בחוות דעת שני המומחים מעלה כי אין כל פיצוי לעניין הקרקע עצמה אלא ביחס לנזקים ממוניים שנגרמו כתוצאה ישירה מהשריפה – דהיינו גדרות שנשרפו, מרעה טבעי שאוכל באש, עלויות כיבוי וכיו"ב. משמצאתי כי יש בחוות דעת המומחים כדי לבסס אומדן מתאים בשילוב ראיות אחרות הרי שלא נדרשתי למינוי מומחה מטעם בית המשפט. ניתן יהיה להכריע בגובה הנזק באמצעות הכלים המשפטיים המקובלים והראיות שהונחו בתיק ועל דרך האומדנא.

כפי שצוין לעיל הרי שביחס לעדותו של מר דני עלי הרי שמצאתי כי היא רלבנטית בעיקרה לעניין הנזק והתיאור העובדתי של הנעשה על ידו במועד השריפה. עדותו הייתה אותנטית ומהימנה בעיניי ככל שהיא נוגעת לתיאורים ולפעולות וההפניה לחוות דעת המומחה לעניין הנזק לא פגמה בכך.

ביחס לנזקים מיוחדים שהיה מקום להציג בגינן ראיות של ממש דוגמת קבלות ולא אושרו בחוות דעת מטעם הנתבעות הרי שדין התביעה בגינם להידחות ללא קשר למהימנות העדות.

הדברים נכונים גם ביחס לנזק עתידי שנצפה בחוות דעת המומחה מטעם התובעת שהערכים בה נכונים ליוני 2013. אזכיר כי מר שפירא צפה נזק עתידי למרעה בשנת 2014 בשים לב לשיקום הנדרש לשטחים ואולם בשים לב למועד הגשת התביעה ומועד הגשת הראיות בתיק הייתה פתוחה בפני התובעת להגיש חוות דעת משלימה או נוספת ביחס לנזק זה שהפך מנזק עתידי ולנזק שכבר התגבש בעבר, אם התגבש - והיא לא עשתה כן.

משכך לעניין הנזק העתידי למרעה לא מצאתי לקבל את עתירת התובעת.

ביחס לנזק למרעה (סעיף 1 לחוות הדעת) התרשמתי הן מחוות דעת הנתבעות 1, 2 והן מחקירת המומחה מטעמן כי ההערכה נעשתה על הצד הנמוך ביחס לרכיב זה הן לעניין גודל שטח והן לעניין עלות המזון התחליפי ועל כן מצאתי להעלותו במשורה אך לא למלוא התעריף הנדרש על ידי התובעת. בין היתר נתתי דעתי להבדלים ביחס לגודל העדר הנטען ולמועד השריפה לעומת מועד תחילת הרעייה.

ביחס לנתונים שביחס אליהם היה מצופה כי התובעת תגיש אומדן של ממש הנתמך במסמכים לגבי עלויות עצמיות של עובדים, או קבלה עבור תשלום הוצאות כיבוי אש – שלא הוצגו הרי שגם רכיבים אלה לא אושרו במלואם או בכלל על פי העניין.

לעניין הוצאות חוות הדעת מטעם התובעת שהועמדו על ידי המומחה על 25,000 ₪ הרי שנתון זה יובא בחשבון באופן יחסי במסגרת הוצאות המשפט שיוטלו על הצדדים השונים.

32. מטעמי נוחות ירוכזו הסכומים המאושרים על בסיס חוות דעת המומחים בתחום ובשים לב לראיות שהוצגו כדלקמן:

הכרעה כש"ח (לא כולל מע"מ) נכון למועד הגשת התביעה	הערות	מומחה מטעם הנתבעת (נכון לאוגוסט 2015)	מומחה מטעם התובעת (נכון ליוני 2013)	תיאור רכיב הנזק
200,000	ההבדלים נובעים מהמחיר לטון שנלקח ומחישוב התקופה בשים לב למועד השריפה	173,880 ₪	257,400 ₪	נזק למרעה טבעי
20,000	10% מעלות המזון החלופי	17,388 ₪	25,740 ₪	עלות חלוקה ופיזור בשטח ופחת חלוקת מזון
0	לא מצאתי לפסוק בגין סכום זה. בשים לב למועד הגשת התביעה היה בידי התובעת להגיש חוות דעת אשר תתייחס בפועל לאיכות המרעה בשנת 2014 ולא להסתפק בחוות דעת שנערכה על בסיס שנת 2013 והנתון בה לא הוכח.	0	58,500 ₪	פגיעה באיכות המרעה לשנת 2014
21,000		21,000 ₪	26,250 ₪	נזק לגדרות באורך 1,500 מטר
6,000	לא הוצגו נתונים קונקרטיים ביחס לשכר העובדים	6,000 ₪	8,400 ₪	כיבוי אש – עבודה עצמית
0	לא הוצגה אסמכתא לביצוע התשלום	0	11,386 ₪	כיבוי אש – דרישת רשות הכיבוי
	ייפסקו במסגרת הוצאות ההליך	0	25,000 ₪	הוצאות חוות דעת
247,000 ₪		218,268 ₪	412,676 ₪	סה"כ

33. בהתחשב באופי הנזק והוראות הדין לא מצאתי כי יש מקום במקרה זה להטיל אשם תורם על התובעת כנסיבות העניין ולא הונח כל בסיס חוקי להטלת אשם תורם כאמור ביחס לפעולות שכביכול הייתה אמורה התובעת לבצע, הקטנת הנזק וכיו"ב.

ייחוס אשם תורם במקרה שכזה יחתור תחת המשטר הנזיקי של האחריות המוגברת בעניין נזקי אש ויהפוך את מצוות המחוקק בעניין זה לאות מתה. גם אם ישנם מקרים בהם ניתן יהיה לחשוב על סיטואציות של הטלת אשם תורם על הניזוק הרי שמקרה זה אינו נמנה עליהם.

לעניין הקטנת הנזק הרי ששני המומחים הסבירו את סוגיית הקטנת הנזק במקרה זה ומצאתי את עדויותיהם המקצועיות בעניין זה משכנעות יותר מאשר טיעוני ב"כ הצדדים שלא נשענו על ידע מקצועי או חוות דעת מקצועית אחרת והדברים כבר פורטו לעיל.

סיכום

34. מהמקובץ עולה כי תוצאת שלושת ההליכים שהתנהלו במסגרת תיק זה הינה כדלקמן:

(א) בתביעה העיקרית:

(1). התביעה העיקרית כנגד הנתבעות 1, 2 - נדחית.

התובעת תשא בהוצאות הנתבעות 1-2 ושכר טרחת עורך דינן כשיעור כולל של 25,000 ₪, שישולמו בתוך 30 יום מהיום שאם לא כן ישא הסכום הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

(2). התביעה העיקרית כנגד הנתבעות 3, 4 מתקבלת באופן חלקי. אני מחייבת את הנתבעות 3 ו- 4, ביחד ולחוד, לשלם לתובעת סך של $247,000 * 0.2 = 49,400$ ₪ בצירוף הפרשי הצמדה וריבית ממועד הגשת התביעה ועד התשלום המלא בפועל.

כנוסף יישאו הנתבעות 3 ו- 4, ביחד ולחוד, בהוצאות התובעת ושכר טרחת עורך דינה כשיעור כולל של 18,000 ₪ שישולמו בתוך 30 יום מהיום שאם לא כן יישא הסכום הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

(3). התביעה העיקרית כנגד הנתבע 5 מתקבלת בחלקה הארי.

אני מחייבת את הנתבע 5 לשלם לתובעת סך של $247,000 * 0.8 = 197,600$ ₪ בצירוף הפרשי הצמדה וריבית ממועד הגשת התביעה ועד התשלום המלא בפועל.

כנוסף יישא הנתבע 5 בהוצאות התובעת ושכר טרחת עורך דינה כשיעור כולל של 30,000 ₪ שישולמו בתוך 30 יום מהיום, שאם לא כן ישא הסכום הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

(ב). הודעת צד ג' שהוגשה על ידי הנתבע 5 - נדחית ביחס לשני צדדי ג' הכלולים בה.

לאחר ששקלתי בדבר וחרף התוצאה בהודעת צד ג' זו הרי שבשים לב להתנהלות הדיונית של הצדדים להודעת צד ג', לבירורה במסגרת ההליך העיקרי, ומכל הנימוקים שפורטו בגוף פסק הדין באשר להתנהלות נתבעים אלה (3-5) - אני מורה כי כל צד לאותה הודעה ישא בהוצאותיו.

ג). לעניין הודעת צד ג' שהוגשה על ידי הנתבעת 3:

הודעת צד ג' זו נדחת ביחס לכל הצדדים למעט חברת הביטוח הראל, שגם חויבה במסגרת התביעה העיקרית כנתבעת 4.

הודעת צד ג' מתקבלת כנגד חברת הביטוח הראל בגובה החיוב שהוטל על הנתבעת 3 בתביעה העיקרית לרבות הרכיב שעניינו הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד, ואולם ברי כי לא תתבצע גבייה כפולה של הסכום מחברת הביטוח הראל.

על הנתבעת 3 (שולחת ההודעה) יהיה לשלם את שיעור ההשתתפות העצמית על פי הפוליסה ולעמוד ביתר התנאים הטכניים הנדרשים על פי הפוליסה.

חברת הביטוח הראל תשא בהוצאות הנתבעת 3 ושכ"ט עו"ד בגין הודעת צד ג' בסך כולל של 10,000 ₪ שישולמו בתוך 30 יום מהיום שאם לא כן ישא הסכום הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

מאחר וביחס ליתר הצדדים ההודעה התבררה במסגרת התביעה העיקרית באופן שלא הכביד על אותם צדדים ויתר סכומי ההוצאות שנפסקו - כל יתר הצדדים יישאו איש איש בהוצאותיו.

יוער כי בפסיקת ההוצאות ביחס לצדדים הרלבנטיים הובאו כחשבון סכומי התביעה שאושרו בפועל, מספר הישיבות ועלות חוות דעת המומחים שהוגשו בתיק והתנהלותו הדיונית של הצד הרלבנטי בהליך.

למען הסר ספק - כל יתר טענות ותביעות הצדדים בשלושת ההליכים - נדחות.

ב"כ הצדדים הרלבנטיים רשאים להגיש פסיקתא לחתימתי במקרה הצורך.

הפיקדון המצוי בתיק יוחזר לתובעת באמצעות ב"כ על פי הוראות כל דין.

המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, כ"ו חשוון תש"פ, 24 נובמבר 2019, בהעדר הצדדים.

בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן

אביגיל זכריה 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה